

i Världen

SVENSKAR

NUMMER 2 2004 • MEDLEMSTIDNING FÖR SVENSKAR I VÄRLDEN • PRIS 45 KRONOR WWW.SWIV.SE

Årets Svensk i Världen 2004: Margot Wallström

Därför flyttar
svenskarna

sid 10

I slavhandlares
kölvatten

sid 26

TEMA: UTLANDSPENSIONER

SID 20

Missa inte Sverige i sommarskrud!

Svensk sommar. Ängarna blomstrar och solen tycks aldrig vilja gå ned över horisonten. Kort sagt, dags att boka hemresa!

Vi flyger från Europa, USA och Asien. Reser du interkontinentalt finns det tre klasser att välja mellan: Economy Class, Economy Extra och Business Class. I Business Class har du full bokningsflexibilitet, högsta bekvämlighetsnivå och personlig service ombord. Även Economy Extra ger full bokningsflexibilitet. Economy Class är vårt kvalitativa lågprisalternativ. Oavsett resklass väntar en skön resa ombord på våra A340/A330. Väl på hemmaplan tar vi och våra partners dig landet runt på nolltid.

Skulle vi trots allt inte finnas just där du befinner dig väljer du bara någon av våra partners i Star Alliance. Tillsammans med dem kan vi ta dig hem från nästan överallt, med samma komfort hela vägen. Med SAS börjar Sverigesemestern i samma stund du stiger på planet. Välkommen hem! www.scandinavian.net

SVENSKAR i Världen

TIDNINGEN SVENSKAR I VÄRLDEN

Ansvarig utgivare: Örjan Berner

Redaktör: Axel Odelberg

Grafisk form: Eva Ortmark Norlin

Annonser: UH Marketing AB,

Urban Hedborg, Box 128, 183 22 Täby

Telefon: 08-732 48 50. Fax: 08-732 69 46

E-post: urban@uhmarketing.se

Webbplats: www.uhmarketing.se

Prenumeration: 4 nr/år kostar 500 kronor

Tryck: Abrahamsons Tryckeri, Karlskrona

FÖRENINGEN SVENSKAR I VÄRLDEN

Styrelse: Peter Forssman, ordf, Gunnila Masreliez-Steen, v ordf, Jerry Bergström, Örjan Berner, Mariana Burenstam Linder, Michael Daun, Jan Herin, Bo Hjelt, Adolf H Lundin, Karl Miirö, Susanna Persson, Björn Ström

Medlemsavgifter (inkl tidningen): 500 kronor
Makar 600 kronor. Ungdom 250 kronor

ADRESS

Box 5501, 114 85 Stockholm
Besöksadress: Näringslivets Hus,
Storgatan 19, Stockholm
Telefon: 08-783 81 81
Telefax: 08-660 52 64
E-post: svenskar.i.varlden@sviv.se
Webbplats: www.sviv.se
Lösenord: sviv99
Postgiro: 504-1. Bankgiro: 732-0542
Generalsekreterare: Örjan Berner

Innehåll

20

B

DEN ALLMÄNNA PENSIONEN

INKOMPENSATION PREMIERPENSION GARANTIPENSION

5-6

Att vara svensk i världen
Krönika av Örjan Berner
Konferensprogram

9

Frågor & Svar

10

Den svenska diasporan:
Nordamerika lockar flest
Höga skatter väger tungt
Ensam svensk i paradiset

14

Årets svensk i världen
Porträtt Margot Wallström

20

TEMA: PENSION

Pengarna kan dröja två år
Ansökan nödvändig
Claes väntar allttjämt

26

Äventyr:

I dhow från Lamu till Zanzibar

32

Medlemsförmåner

33

A jour

35

Kallelse till årsmöte

Omslagsfoto: Axel Odelberg Föreningens flaggsymbol: Carl Fredrik Reuterswärd

De viktigaste böckerna för ut- och inflyttare

Bosättning utomlands och Återflyttning till Sverige

Ny upplaga nu utkommen!

Böckerna tar upp de praktiska, ekonomiska och juridiska aspekterna när man flyttar utomlands och flyttar tillbaka.

Författaren Kerstin Gustafsson har under många år varit ansvarig för Föreningen Svenskar i Världens rådgivning till in- och utflyttare. Hon är också grundare av och chef för företaget UtlandsBosättning AB.

Ja tack, var god skicka:

..... ex av **Bosättning utomlands**

..... ex av **Återflyttning till Sverige**

Är medlem och betalar 275:-/st

Är inte medlem och betalar 325:-/st

Exkl. porto och exp.avg.

Namn.....

Företag.....

Adress.....

Postnr.....Ort.....

Beställningen kan även skickas via fax 08-660 52 64 eller via e-post svenskar.i.varlden@sviv.se

Plats för
porto

Svenskar i Världen
Box 5501
114 85 Stockholm

SSHL. En skola för framtiden.

*Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket är en av Sveriges vackrast belägna skolor.
Den ligger på en kulle i Sigtunas vackraste del, nära Stockholm, Arlanda och Uppsala.*

*Idrotten har sin givna plats på SSL. Särskilt lagsporter - både med och utan boll.
Närheten till Mälaren ger roddarna obegränsade möjligheter till träning.*

*Belöningsens stund. Det svindlande ögonblick då ären av sena studiekvällar,
och motsträviga tentor plöjsligt får ett värde och blir ett minne för livet.*

Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket är en av Europas modernaste och mest framgångsrika internatskolor. Ungefär 550 elever studerar här, varav 350 är internatelever.

Gymnasiet på SSL erbjuder gymnasieskolans naturvetenskapliga (NV) och samhällsvetenskapliga (SP) program. Samt ett internationellt program (IB) som handhas av International Baccalaureate Organisation. Examen från dessa ger tillträde till de flesta högskolor och universitet runt om i världen.

SSL erbjuder dessutom sina elever MYP, the Middle Years Programme - ett arbetssätt där hela processen och inte bara resultatet värderas. Grundskolan och gymnasiet knyts därmed ihop på ett naturligt sätt.

SSL är på många sätt en unik skola med stark internationell prägel, hög pedagogisk kvalitet och studieresultat som imponerar.

Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket SSL

Box 508 S-193 28 Sigtuna. Beställ mer information per tel 08-592 571 00, fax 08-592 572 50 eller e-mail info@ssl.se.

Ett besök på vår hemsida rekommenderas dessutom www.ssl.se

Örjan Berner

Svenskar i Världens konferens i Båstad den 10 augusti 2004:

Att vara svensk i världen

Det bor cirka 400 000 svenskar i utlandet och denna skara växer. Det finns goda skäl att reflektera över vad detta innebär för Sverige och hur den enskilde utlandssvensken upplever sin situation. En konferens där framstående personligheter med olika bakgrund, kulturell, ekonomisk, politisk, och med gedigen utlandserfarenhet samtalar kring några av de problemkomplex som ryms häri kan fördjupa kunskaper och förståelse och ge uppslag hur Sverige och "svenskarna i världen" ömsesidigt kan hjälpa och berika varandra.

Syftet med konferensen är mångfaldigt:

- att stimulera utlandssvenskar till ökade insatser för Sverige
- att främja förståelsen i Sverige för utlandssvenskars situation och insatser
- att väcka diskussion om denna viktiga grupp, 400 000 högt kvalificerade svenskar, och deras roll för Sverige
- att belysa hur olika generationer utlandssvenskar sökt utmaningar i främmande länder och hur idag unga svenskar där lyckas ta sig fram i hård internationell konkurrens

Konferensen kommer att ta upp ett antal frågor inom följande fyra breda områden.

1. BETYDELSEN FÖR SVERIGE

Vilken betydelse för Sverige har den relativt stora utflyttningen av svenskar – ekonomiskt, kulturellt? Vilka förhållanden i Sverige/i andra länder främjar denna utveckling? Hur kommer det att se ut i framtiden? Vilka tänkbara förändringar i Sverige kan påverka ut/hemflyttning? Internationaliseringen av svenska företag? Har globaliseringen/EU-inträdet förändrat vikten av den nationella tillhörigheten?

2. ATT VARA SVENSK I EN UTLÄNDSK MILJÖ

Har min "svenskhet" över huvud någon betydelse för mig i min yrkesverksamhet/i mitt privatliv? Vilka "svenska" egenskaper spelar roll i den verksamhet jag bedriver? Vilka värderingar, referensramar, symboler för jag med mig som svensk? Vilka kulturella band bevaras med hemlandet? Hur upplever min omgivning min svenska härkomst? Vilka kulturskillnader/krockar skapar denna min "svenskhet" i förhållande till min publik/klienter/kolleger?

3. SVERIGEBILDEN

Vilken bild av Sverige finner jag i min utländska miljö? Hur har den förändrats över åren? Vad har detta för betydelse för min egen verksamhet? Hur uppfattar jag dess betydelse för Sverige? Har, i det europeiska samarbetet, svenska värderingar/prioriteringar fått något genomslag eller tvingas man anpassa sig till en slags "europeisk modell"?

4. INSATSER FÖR SVERIGE

Vad finner jag mig själv som *utlandssvensk kunna/vilja göra för Sverige* för att främja svenska intressen (investeringar, handel, kultur, turism, Sverige-bild)? Vad tycker jag att svenska myndigheter/institutioner/företag kan göra i detta syfte? Hur mäter sig Sverige med andra jämförbara länder (Finland, Danmark, Irland, Holland) vad gäller insatser för att främja landets intressen? Hur förhåller sig utlandssvenskar till Sverige jämfört med irländska diasporan till Irland, skottarna till Skottland, polacker, kineser, indier till sina hemländer?

VI SAMLAR ETT BRETT SPEKTRUM av personligheter från olika verksamhetsfält, politiker, ekonomer, konstnärer, författare, journalister, kulturpersonligheter, affärsmän och diplomater, som samtalar kring dessa tema och ger vittnesbörder om sina egna erfarenheter.

Bland deltagarna kan vi räkna med politiker som *Margot Wallström*, svensk EU-kommissionär och *Gunnar Lund*, biträdande finansminister och den i regeringen, som har erfarenhet att leva utomlands. *Ulf Jacobsson*, chef för Industriens Utredningsinstitut är eminent skickad att diskutera betydelsen för Sveriges ekonomi av en så stor utflyttning av framstående entreprenörer och kapitalstarka privatpersoner. Flera framstående företags- och organisationsledare ingår i panelerna såsom

Inbjudan till SVIV-konferens:

ATT VARA SVENSK I VÄRLDEN

► *Jonas af Jochnick*, Oriflames skapare, *Lars Berg*, ledande inom telekombranschen på olika internationella poster, *Ulf Dinkelspiel* före detta handelsminister, chef för Exportrådet, *Michael Daun*, IT-entreprenör nu bosatt i Bryssel. *Sven-Göran Ericsson*, Sveriges för alla fotbollsfans särskilt i Storbritannien, kan berätta om hur det är att vara en av de mest uppmärksammade profilerna i detta land. Ytterligare andra med erfarenhet från arbete i Ryssland och i Kina har anmält intresse.

I kulturvärlden kan *Bibi Andersson* ge unika perspektiv från den internationella filmmiljön. *Lars Gustafsson* betraktar hemlandet från Texas och kan förvisso med sin skarpa blick och penna väcka debatt. *Maciej Zaremba* skriver och talar insiktsfullt om hur svenskarna är jämfört med andra folk och det gäller nog även dem i utlandet. Några yngre svenskar och svenskor som slagit sig fram i starkt konkurrensutsatta kulturella miljöer kommer att medverka.

Vi har några av våra mest kända internationella journalister nämligen *Rolf Gustavsson* från Bryssel och Svenska Dagbladet och *Staffan Heimersson*, globetrottande korrespondent senast i Antarktis. Från USA där den största utlandssvenska kolonin finns kommer *Barbro Sachs Osher*, honorär generalkonsul i San Francisco, utgivare av en tidning för svenskarna i Kalifornien, kulturmecenat. Vidare vår generalkonsul i New York, *Olle Wästberg* med rik erfarenhet av svenskkoloniernas insatser i hela USA.

HÄR BJUDS DÅ EN INTELLEKTUELLT spännande diskussion, personliga perspektiv, en givande analys av "svenskarna i världen" och deras roll för Sverige.

Alla är välkomna men det gäller att anmäla sig i tid för på hotell Skansen i Båstad ryms blott 200 personer den 10 augusti! ■

Örjan Berner

Tidpunkt: Tisdagen den 10 augusti med början kl 10.30 för registrering.

Lokal: Hotel Skansen, Kyrkogatan 2, Båstad.

Syfte: syftet med konferensen är mångfaldigt:

- att stimulera utlandssvenskar till ökade insatser för Sverige
- att främja förståelsen i Sverige för utlandssvenskars situation och insatser
- att väcka diskussion om denna viktiga grupp, 400 000 högt kvalificerade svenskar, och deras roll för Sverige
- att belysa hur olika generationer utlandssvenskar sökt utmaningar i främmande länder och hur idag unga svenskar där lyckas ta sig fram i hård internationell konkurrens

Program:

- 10.30 – 11.00 Registrering
- 11.00 – 11.10 Konferensen öppnas
- 11.10 – 12.15 Panel 1: *Utflyttningen av svenskar - ett problem eller en tillgång?*
Deltagare: Gunnar Lund, vice finansminister
Ulf Jacobson, chef Industriens Utredningsinstitut
Rolf Gustavsson, SvD:s Brysselkorrespondent
Ulf Dinkelspiel, chef Sveriges Exportråd
- 12.45 – 14.15 Lunch
Korandet av Årets Svensk i Världen samt stipendieutdelning
EU-kommissionären Margot Wallström talar
- 14.30 – 15.45 Panel 2: *Att vara svensk i utlandet. Sverigebildens*
Deltagare: Sven Göran Eriksson, Förbundskapten England
Bibi Andersson, skådespelerska
Lars Gustafsson, författare
Staffan Heimersson, utrikeskorrespondent
Tommy Liu, affärsman i Kina
Maciej Zaremba, kulturredaktör, DN
- 16.00 – 17.15 Panel 3: *Vad kan utlandssvenskarna göra för Sverige?*
Deltagare: Jonas af Jochnick, grundare Oriflame
Lars Berg, Ericsson, Telia, Mannesmann m fl
Barbro Sachs Osher, generalkonsul San Francisco
Michael Daun, IT-entreprenör, Bryssel
Olle Wästberg, generalkonsul, New York
- 17.15 – 18.00 Förfriskningar

OBS! Anmälan till SVIV:s sekretariat före den 16 juli 2004. Se sidan 35.
Postadress: Föreningen Svenskar i Världen, Box 5501, SE-114 85 Stockholm
Fax: +46 8 660 52 64. E-post: svenskar.i.varlden@sviv.se

BANQUE CARNEGIE LUXEMBOURG

*Att förvalta andras pengar
är ett stort förtroende*

Under årens lopp har vi försökt leva upp till det ansvar som våra kunder har gett oss. Det har gått bra därför att:

- Vi satsar kompromisslöst på kvalitet i stället för volym. Vi har inte fler kunder än vi kan klara av med de kvalitetskrav vi ställer på oss själva.
- Vi anpassar snabbt våra investeringsstrategier till en föränderlig marknad.
- Vi erbjuder en mycket personlig service med varje enskild kund i fokus.
- Ordning och reda är A och O för oss.

Vårt mål är att våra kunders pengar ska förvaltas på allra bästa sätt. Detta är ett ansvar som vi tar på största allvar.

Vi erbjuder också private banking tjänster från Carnegies kontor i London. Besök gärna vår hemsida www.carnegie.lu och informera Dig om Banque Carnegies E-banking.

Kontakta VD Claes-Johan Geijer eller Anders Lindbergh, Head of Sales, för ytterligare information.

*Banque Carnegie Luxembourg S.A. utsågs i januari 2004 av facktidskriften
Euromoney till 8:e bästa privatbank tillika bästa nordiska privatbank i Luxemburg.*

BANQUE CARNEGIE LUXEMBOURG S.A.
5, PLACE DE LA GARE
PO BOX 1141 L-1011 LUXEMBOURG
TEL+352 40 40 30 1
www.carnegie.lu

Sommarsemester i Sverige? Hyr bilen hos Avis!

Besök www.avis.se för aktuella erbjudanden!

Mellan 4 juni och 31 augusti erbjuder vi sommarpriser på personbilar, kombibilar och minibussar – och en bekväm weekendbil hyr Du alltid förmånligt hos Avis. Boka via www.avis.se eller kontakta Avis på Arlanda flygplats fax +46 8 797 99 71, telefon +46 8 797 99 70

AVIS – för en bättre miljö. Certifierade enligt ISO 14001

AVIS
We try harder.

Study and live at the Scandinavian School of Brussels!

Founded in 1973, the Scandinavian School has, over the past 30 years, continually improved and progressed in order to providing a national/Nordic education with a strong international profile. Young people from Scandinavia are welcome to both study and live here in our boarding facilities at Chateau d'Argenteuil.

The castle is located on the school campus and here you live in your own room. In the building there is a restaurant, TV-room, gym and other useful facilities as well.

SSB offers you the opportunity to study for the National High School Diploma (NV and SP) and the International Baccalaureate Diploma (IB). As of now, we have almost 400 students in total.

We have developed a curriculum based on the best practices in the Scandinavian educational tradition, including

progressive methods for logical and critical thinking. Furthermore, an important part of the programme is taught in English by teachers who are native speakers. Study trips in Belgium and to our neighbour countries are important, as well as participating in several European projects.

I invite you to visit our website

www.ssb.be/gueststudents and you are, of course, welcome to contact us for any further information.

Welcome to SSB!
Torbjörn Åberg
Headmaster

Scandinavian School of Brussels

Square d'Argenteuil 5, B- 1410 Waterloo, Belgium. Tel: +32 2 357 06 70. Fax: +32 2 357 06 80

E-mail: scandinavian.school@ssb.be Website: www.ssb.be

Kerstin Gustafsson är Svenskar i Världens expert och rådgivare i juridiska, ekonomiska och praktiska frågor som kan uppstå i samband med ut- och återflyttning till Sverige.

Du är välkommen att sända in dina frågor. Vi kan inte garantera svar, men lovar att ta upp så många frågor som möjligt. Observera att svaren på de frågor som kommer in till kansliet endast kan bli generella. Vid osäkerhet om vad som gäller i den egna situationen, återkom med privata frågor till Kerstin, kontakta jurist eller annan sakkunnig i Sverige eller utomlands.

Adressen till frågespalten är:
Svenskar i Världen, Frågor&Svar,
Box 5501, 114 85 Stockholm
eller Kerstin Gustafsson, UtlandsBosättning AB
Tel +46 8 665 49 00. E-post kerstin@utlbos.se

FRÅGOR & SVAR

KERSTIN GUSTAFSSON

SKATT PÅ BOSTADSRÄTT?

Jag är bosatt i Chicago och har följande frågor till frågespalten. Vilken skatt betalar en utlandssvensk som sålt sin bostadsrätt i Sverige, är den 20% eller 30%? Betalar man förmögenhetsskatt?

Samtliga (oavsett hemvist i Sverige eller utomlands) som säljer en bostadsrätt (privatbostad) i Sverige, betalar 20% skatt på hela reavinsten eller 30% på 2/3 av vinsten (efter avdrag för mäklararvode, förbättringskostnader). Förmögenhetsskatt betalas med 1,5 procent på bostadsrättens förmögenhetsvärde. Observera att även det land du är bosatt i kan kräva skatt på tillgångar i andra länder. Dubbelbeskattningen begränsas dock genom eventuellt dubbelbeskattningsavtal.

SINK-SKATT PÅ STYRELSEARVODEN?

Jag är bosatt i ett annat EU-land och betalar SINK-skatt på såväl pension som styrelsearvoden och en mindre tjänstgöringsinkomst från min gamla arbetsgivare. För 2004 drar pensionsutbetalarna SINK-skatt, men inte det företag som betalar ut styrelsearvoden. Varför?

Den som fått SINK-skatt beviljad på sin pension, behöver inte göra en ny SINK-ansökan, (såvida inte förhållandena ändrats). Respektive pensionsutbetalare får automatiskt meddelande från skattemyndigheten att SINK-skattereglerna skall gälla även för det nya året. Däremot måste ny SINK-ansökan göras varje år för övriga inkomster dvs. dina styrelsearvoden och ev tjänsteinkomster i Sverige.

ARVS- OCH FÖRMÖGENHETSSKATT?

Jag har för avsikt att flytta tillbaka till Sverige. Jag har hört att reglerna för arvs- respektive förmögenhetsskatt ska ändras. Vad gäller?

Fr o m 2004 är arvsbeskattningen makar emellan borttagen. Förmögenhetsskatten i Sverige diskuteras och utreds f n, bl a har den s k Egendomsskattekommittén kommit med ett förslag. Något riksdagsbeslut finns ännu inte. Förhoppningarna var stora om att förmögenhetsskatten skulle försvinna, men regeringen har aviserat att man vill ha den kvar men med vissa lättnader. Svenskar i Världen följer naturligtvis frågan med spänning.

DUBBELT MEDBORGARSKAP?

Jag är bosatt i Tyskland och vill veta hur man får dubbelt medborgarskap, dvs tyskt och svenskt. En annan sak: jag måste betala svensk SINK-skatt och läste nu om ett fall i Frankrike som fått rätt om att skatt endast ska betalas i Frankrike. Gäller detta också för Tyskland och andra EU-länder?

Sverige tillåter numera dubbelt medborgarskap, vilket innebär att det är i Tyskland du ska undersöka dina möjligheter att också få tyskt medborgarskap. Du ska kontakta den tyska immigrationsmyndigheten för mer information.

Vad beträffar din fråga om SINK-skatt så gäller det rättsfall du hänvisar till endast vid bosättning i Frankrike. De svenska SINK-skattereglerna är desamma oavsett i vilket land man är bosatt. Däremot avgör innehåll i resp dubbelbeskattningsavtal vilket land som har beskatt-

ningsrätten på den svenska inkomsten. Rättsfallet rörde en tolkning avseende beskattning av ATP vid hemvist i Frankrike.

ÄKTENSKAPSFÖRORD?

Jag och min sambo skall gifta oss och flytta tillbaka till Sverige under våren. Vi har beslutat oss för att skriva äktenskapsförord. Måste detta skrivas för all egendom eller kan det omfatta bara vissa egendomar?

Ett äktenskapsförord behöver inte innehålla alla tillgångar utan kan omfatta vissa tillgångar och utesluta andra. En rekommendation är att anlita en jurist som hjälper er med den rätta juridiska utformningen. Äktenskapsförordet lämnas in till tingsrätten för registrering.

UPPEHÅLLSTILLSTÅND?

Tänker flytta till Frankrike och har förstått att jag måste ansöka om uppehållstillstånd. Hur går det till?

För att bosätta sig i Frankrike behöver man inte längre söka *Carte de Sejour*, dvs franskt uppehållstillstånd. Det har alltså blivit lättare att flytta till Frankrike. Däremot måste man registrera sig som bosatt hos kommun och skattemyndighet. Den svenska skattemyndigheten kräver bevis på att man har sin skattehemvist i Frankrike, genom ett s k hemvistintyg. Den franska skattemyndigheten vidimerar att du är bosatt i Frankrike och allmänt skattskyldig där. Detta för att du ska betraktas som utflyttad från Sverige skattemässigt och bli s k inskränkt skattskyldig i Sverige. ■

Nordamerika förblir den svenska diasporans centrum

AV AXEL ODEBERG

Den första stora svenska emigrantvågen bestod av fattiga som hoppades på en bättre framtid. Numera är det rika och välutbildade svenskar som flyttar. Men fortfarande är det Nordamerika som lockar emigranterna.

För ett sekel sedan lämnade mer än en miljon fattiga svenskar sitt fosterland i hopp om en bättre framtid. De beskrevs som förrädare av den kvarstannande eliten. Ett drygt halvsekel senare, på 1960-talet började rika svenskar flytta utomlands i hopp om en bättre framtid. Även de förfölj-

des av glåpord som smitare och förrädare.

Numer är emigrerandet en accepterad företeelse. Ikeas grundare Ingvar Kamprad hyllas trots att han bor i Schweiz. Dagens emigranter utgörs fortfarande av rikt och välutbildat folk medan fattiga stannar i Sverige. En sak är dock nu som för 100 år sedan. Det är till Nordamerika de flesta flytta.

Av den svenska diasporan på cirka 400 000 personer, bor omkring 155 000 i Nordamerika – bortåt 100 000 i USA och cirka 55 000 i Kanada. Storbritannien är trea med knappt 50 000. Talen grundar sig på en undersökning som gjorts av Föreningen Svenskar i Världen.

NÅGON PRECIS OCH TILLFÖRLITLIG statistik över antalet utlandssvenskar finns inte. Den svenska emigrantforskningen rör endast historisk tid. Den berättar att det finns cirka 4,7 miljoner ättlingar till svenska medborgare bara i Nordamerika men ättlingarna är inte inräknade i SVIV:s uppskattning utan endast svenska medborgare.

Statistiska centralbyrån för statistik över antalet ut- och inflyttade svenskar år för år. Den innefattar även uppgifter om kön, ålder, ursprungsort och utbildningsnivå. Statistiken visar att den årliga utflyttningen uppgår till 30 000-35 000 personer. Av dem är ungefär hälften födda utomlands och kan hän-

föras till gruppen hemvändande invandrar. Resten, 15 000-18 000, är etniskt svenskar. Mer än hälften av dem har högskoleutbildning och den största utflyttningen sker från Danderyd, Lidingö, Vellinge och andra höginkomstkommuner.

De flesta av emigranterna flyttar tillbaka någon gång, hälften inom fyra år. Men 4 000-5 000 blir kvar utomlands.

UTANFÖR DEN ANGLOSAXISKA världen är Spanien det mest populära emigrantlandet. Sedan följer Norge, Tyskland, Frankrike, Danmark, Schweiz och Belgien. Utflyttningen till EU-länderna har trefaldigats sedan Sverige blev medlem för nio år sedan.

Ser man till kön visar statistiken att något fler kvinnor än män flyttar utomlands. Kvinnorna är som mest benägna att flytta i 20-årsåldern. Det kan förklaras med studier och au pair-jobb.

Männens utflyttningsskurva kulminerar vid lite högre ålder, vilket tros bero på att de väljer att avsluta sina studier i Sverige innan de ger sig utomlands. Utflyttningsskurvorna för båda könen faller sakta med stigande ålder, fram till 57-58-årsåldern då en liten utflyttningsskickel uppträder igen, som förmodligen har att göra med folk som vill pensionera sig i ett varmare klimat än det svenska. ■

Kultur och skatter får svenskar att emigrera

AV AXEL ODELBERG

Det är det svenska skattesystemet som får folk att flytta utomlands. Det höga skattetrycket ett av de tyngst vägande skälen bakom de flesta svenskars flytt till utlandet.

Nästan 60 procent av de svenskar som emigrerat anger de höga skatterna som ett viktigt skäl till att de lämnat Sverige. För åtta procent var skattetrycket i Sverige det helt avgörande skälet till att de flyttade. För 29 procent var det ett mycket viktigt skäl och för 22 procent en ganska viktig orsak. Det framgår av en opinionsundersökning som gjorts av Demoskop på uppdrag av Föreningen Svenskar i Världen.

När de tillfrågade ombads rangordna skälen bakom sin flytt utomlands angav de flesta, 40 procent, att de främst kände sig lockade av kulturen och livsstilen i det nya landet. På andra plats kom skatterna. De angavs som

det viktigaste skälet av 36 procent medan erbjudande om jobb utomlands angavs av 35 procent.

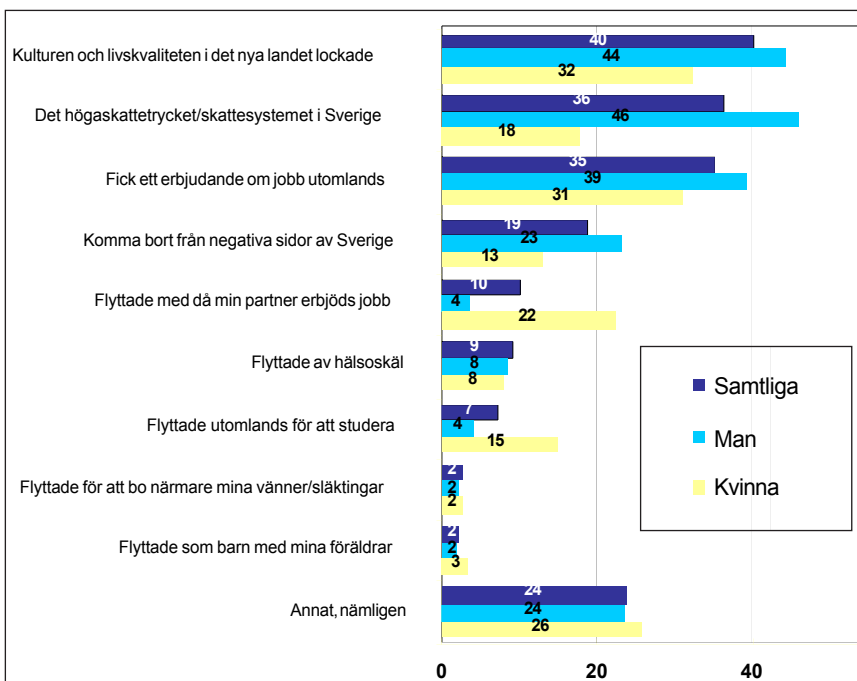
Delar man upp undersökningsresultaten på kön överväger skatterna som det allra viktigaste skälet för männen. 46 procent av männen anger skatterna som det viktigaste skälet att flytta mot 18 procent av kvinnorna.

En annan punkt där resultatet för män och kvinnor skiljer sig kraftigt är medföljandet. Tio procent av männen angav att de hade flyttat för att deras partner fått jobb utomlands medan 22 procent av kvinnorna hade flyttat av det skälet. Bland kvinnorna är partners jobb utomlands det tredje vanligaste skälet till att flytta.

SVIV:s undersökning har lagt särskild vikt vid att utvärdera skatternas betydelse för flyttbeslutet. Och även om skatterna inte visat sig vara det enskilt viktigaste skälet till för flytt är risken att de svenska skatterna är för höga mycket vanlig bland utlandssvenskar. Nästan två tredjedelar, 66 procent, instämmer helt i påståendet att de svenska skatterna är för höga och ytterligare 16 procent instämmer delvis.

Därmed inte sagt att lika många skulle återvända till hemlandet om skatterna sjönk. Det fanns också andra skäl till att man flyttade och det finns andra skäl till att man stannar kvar. Men 42 procent av de tillfrågade skulle sannolikt bli mer benägna att flytta åter till Sverige om den just nu hett omdebatterade förmögenhetsskatten avskaffades. ■

Skäl att flytta från Sverige enligt Demoskops statistik med 1099 tillfrågade.

Kärlek bakom flytt till paradiso

Janina Tombrock-Moutou, ensam utlandssvensk på Mauritius.

Vinden från havet sveper in över Janina Tombrock-Moutous prunkande trädgård, varm, fuktig och smekande. Men det var inte klimatet som fick Janina att bli Mauritius enda utlandssvensk. Det var inte heller höga svenska skatter utan en för kvinnor vanlig orsak; hennes mans arbete.

Det är länge sedan nu, 1985, och det är 47 år sedan hon lämnade Sverige. Då var hon 18 år och flyttade till London där hon gifte sig med juridikstudenten Lewis Moutou från Mauritius som hon hade träffat då han turistade i Sverige året innan.

I London blev de dock inte så länge. Lewis övergav studierna och blev tolk, först hos FN i Genève och sedan FN i

Dakar i Senegal. Janina, som utöver svenska talar flytande tyska, franska och engelska, har också arbetat som översättare och tolk.

Efter mer än två årtionden i Senegal ville Janinas man återvända till sin hemö i Indiska Oceanen där han öppnade advokatpraktik i huvudstaden Port Louis. Den driver han än medan Janina sedan 10 år driver lägenhetshotellet Assonvilla Petrusmok i Grand Gaube på det lilla paradisiska örikets nordkust.

– Det är inget man blir rik på. Särskilt inte efter 11 september. Men det är trevligt att få svenskar hit, säger hon.

Janina föddes 1939 och växte upp

på Lilla Essingen i Stockholm. Hennes föräldrar kom till Sverige som politiska flyktingar från Tyskland 1936 och blev kvar. Janinas far Hans Tombrock var vänsterman och konstnär.

– Det finns inte många Folkets hus i Sverige som inte har en tavla av pappa, säger Janina, som hållit nära kontakt med Sverige under alla sina år utomlands. Nu i sommar reser hon till Berlin för att se en utställning om sin far och dramatikern Bertholt Brecht, som var goda vänner. Då ska hon också besöka Sverige.

– Jag älskar Sverige. Det är fortfarande hemma för mig. Jag längtar tillbaka men jag misstänker att jag romantiserar, säger hon. ■

Välkommen att vara den du är.

Tradition & Vision. En skola ska vara utvecklande – fylld av möjligheter till egna initiativ. Samtidigt som den ska förmedla all kunskap som behövs för ett bättre liv. Den ska ge de bitar du vet att du vill ha, men också visa vägen till det du inte visste att du saknade.

Grennaskolan är ett riksinternat som ligger mitt i Gränna som ligger mitt i Sverige som ligger mitt i världen. En liten skola med stora möjligheter i en liten stad med lika stora möjligheter. Ett perfekt utgångsläge för dig som vill fortsätta vara den du är – och lite till.

Vill du veta mer om Grennaskolan – www.grennaskolan.se.

Grennaskolan Riksinternat, Box 95, SE 563 22 Gränna, Sweden.

Tel +46 (0)390-561 50. E-mail info@grennaskolan.se www.grennaskolan.se

SNUS

Nu kan du köpa snus på Internet och få det hemlevererat, var du än bor.

www.snusworldwide.com

DITT ANDRA HEM

SOMMARPRISER 25.6 – 15.8 2004

ENKEL 795:- DUBBEL 1395:-

HOTEL

ESPLANADE HOTEL GARNI ★★★★★

Strandvägen 7A, S-114 56 Stockholm

Telefon 08-663 07 40 • Telefax 08-662 59 92

e-mail: hotel@hotelesplanade.se www.hotelesplanade.se

Medlem i Svenskar i Världen får 10% rabatt på ordinarie rumspris

Hårdvaluta för dig som utlandssvensk

Vi vet hur det känns att längta efter både knäckebröd och sill. Så vi är glada över att kunna erbjuda dig investeringsrådgivning på svenska! Swedbank Luxembourg är öppen för dig som är bosatt utomlands och vill se din förmögenhet växa. Hos oss erbjuds du kvalitativa finansiella tjänster, var än i världen du befinner dig. Välkommen.

Kontakta oss gärna:
Swedbank (Luxembourg) S.A
P.O. Box 1305 L-1013 Luxembourg
Tel: +352 40 49 40-1
Fax: +352 40 49 07
E-post: info@swedbank.lu
www.swedbank.lu

Swedbank
(Luxembourg) S.A.

De är inte många. Dagarna som lyser klart i minnet – efter många långa år... Det kan vara en sällsam dag på stranden.

Eller då Du lämnar något gammalt och invant och flyttar till en ny miljö, nya förväntningar, nya människor... Denna speciella dag är det naturligtvis viktigt vilken flyttfirma Du väljer!

TEXAB är inte vilken flyttfirma som helst.

Vi är med i FIDI. En världsomspännande organisation – med extra höga krav på t.ex. speditörerna och packmästarna.

Första pris för bästa miljöarbete – i hela världen.

TEXAB är kvalitetscertifierade. Samt miljöcertifierade enligt ISO 14001. Och inte bara det. FIDI korade oss till det medlemsföretag som visade upp det allra bästa miljöarbetet år 2003. I år tänker vi bli ännu bättre!

“En dag man aldrig glömmet...”

TRANSPORT & EXPRESS AB
TEXAB

TEXAB, PO Box 5076, SE-131 05 Nacka-Stockholm, Sweden
Tel. 08-55697500 www.texab.com

MARGOT WALLSTRÖM: ÅRETS SVENSK I VÄRLDEN 2004

Juryens motivering:

“Margot Wallström utför med energi och skicklighet en av EU:s viktigaste och svåraste uppgifter – att värna om miljön i Europa och i världen – tidvis i konflikt med starka politiska och kommersiella intressen. Genom sina stora kunskaper och sitt starka engagemang i internationella frågor och för Sverige är hon uppskattad i vida kretsar.”

“Jag drömde om bröst som bergstoppar”

Margot Wallström är uppskattad EU-kommissionär och de socialdemokratiska gräsrotternas favorit som efterträdare till statsminister Göran Person.

TEXT: AXEL ODELBORG FOTO: EWA HEDLUND

Margot Wallström har varmt bruna ögon, ett generöst leende och en öppen, orädd attityd till omvärlden; karaktärsdrag som säkert bidragit till den uppskattning hon vunnit som EU-kommissionär. Den grundlades vid utfrågningen i EU-parlamentet för fem år sedan då hon hade nominerats till miljökommissionär och svarade beredvilligt, utförligt och påläst på parlamentets frågor.

Hon svarar beredvilligt på allt jag spørjer om också, utom när jag ställer den indiskreta frågan hur hon använder sin väl tilltagna ersättning som EU-kommissionär på drygt 150 000 kronor i månaden.

Det blir tyst ett ögonblick medan hon funderar över hur hon ska hantera detta plötsliga och fräcka försök att tränga in i hennes privatliv.

– Jag försöker väl att se till att... börjar hon tvekan, hejdar sig sedan och säger med ett generat skratt, ...jag vet inte om jag behöver svara på det.

– Nej, säger jag, det behöver du inte, men näringslivets välbetalda direktörer har på senare tid fått samma fråga som ett led i debatten om höga löner och bonus.

– Men då handlar det ju om rena fantasibelopp, försvarar sig Wallström. Visst tjänar jag mycket pengar men det är ju inte miljoner varje månad.

Jag påpekar att det rör sig om en knapp miljon i halvåret, vilket kan te sig som ett fantasibelopp i de flesta svenska löntagares ögon.

– Jovisst, jag är oerhört privilegierad, konstaterar hon och ger en summarisk inblick i hur hon disponerar sina pengar. Jag försörjer min familj. Jag försöker spara om det går och investera klokt. Jag tänker alltid på att det här kan ta slut i morgon. Man får inte skaffa sig vanor som man sedan inte kan ändra tillbaka. Jag har ju även upplevt hur det är att ha ont om pengar. ▶

MARGOT WALLSTRÖM HAR KOMMIT avsevärt mycket längre och i en helt annan riktning än vad hon och hennes omgivning hade anledning att föreställa sig då hon växte upp i en sågarbetarfamilj i 50- och 60-talens Västerbotten. Visserligen uppfostrades hon i föreställningen att allt man ville var möjligt, men hennes framtidsdrömmar var annorlunda och av något blygsammare art än det som blev. De handlade varken om politik eller Bryssel.

– Som barn sa jag till min mamma att jag skulle bli lärarinna och att jag skulle ha bröst som bergstoppar, säger hon, skrattar förtjust och fortsätter leende, det blev varken det ena eller andra får man väl säga men det var min dröm, lärarinna med bröst som bergstoppar.

Drömmen om att bli lärare närde hon ganska länge men 1973 då hon var 19, gick ut gymnasiet och hade blivit politiskt aktiv i SSU, Socialdemokratiska ungdomsförbundet, lockades hon av tidsandan att söka in på Socialhögskolan i Umeå. Antagningsbeskedet dröjde dock och när hon blev tillfrågad om hon ville flytta till Värmland och jobba som skolombudsman för SSU tackade hon ja och flyttade till Karlstad.

– Samma dag som jag började mitt nya jobb där fick jag besked om att jag hade kommit in på Socialhögskolan och dessutom på sociala linjen, som var den mest eftertraktade. Då grät jag en skvätt men tyckte ändå att jag skulle stanna.

“Jag tänker alltid på att det här kan ta slut i morgon. Man får inte skaffa sig vanor som man sedan inte kan ändra tillbaka”

SÅ HAMNADE HON I KARLSTAD och inledde sin politiska karriär som inte varit så spikrak som man skulle kunna tro med tanke på de höjder hon har nått. Samma dag som vi träffas skriver Svenska Dagbladet att hon är de socialdemokratiska partidistriktens absoluta favoritkandidat som efterträdare till Göran Persson.

Hon är bara så läcker. Hon är bra, hon är tydlig, har en

internationell bakgrund. Ett patos, ett engagemang för både miljöfrågor och välfärdsfrågor. Hon är duktig, hon är kul, hon är tjej, sa en anonym partidistriktsordförande i Svenska Dagbladet.

Statsministerkandidat alltså. SvD-artikeln har gjort henne mer mediehet än då hon ådrog sig Göran Perssons ursinne genom att skylla nej i folkomröstningen om euron förra hösten på dåligt politiskt ledarskap. Göran Persson har visserligen inte yppat en tanke på att avgå men SvD har gjort frågan lika oundviklig som oönskad av Margot Wallström. Flera av mina kolleger har redan ställt den utan att få något svar. Kan hon tänka sig att bli statsminister?

– Jag tycker inte att det ens är aktuellt att svara på den frågan för jag tror inte att någon kan tänka sig det. Årligt talat, det är roligt att partidistriktet har förtroende för en och det är roligt att få stöd men detta är en fråga som överhuvudtaget inte är aktuell. Den finns inte på radarskärmen.

– Nej, avbryter jag, men man skulle kunna tänka sig att du svarade att du absolut inte vill.

– Ja men det gör jag också. Jag kan absolut inte tänka mig det! När man har sett hur stort ansvar och hur mycket arbete det är så är det inget man kan åstunda och absolut inte jag.

Svaret harmonierar väl med Margot Wallströms tämligen krokiga bana mot höjderna. Karriären verkar mer slumpartad än målmedveten. Hon har lyfts fram snarare än lyft fram sig själv. Hon har lämnat plats åt annat än bara politik i sitt liv.

EFTER TVÅ ÅR SOM SSU-OMBUD bytte hon jobb och blev bankkamrer. Efter två år blev hon på nytt yrkespolitiker då hon valdes in i riksdagen vid valet 1979. Hon var rekordung, hade fortfarande någon vecka kvar till 25-årsdagen då valet ägde rum. Hon blev kvar i riksdagen under två mandatperioder fram till 1985 då hon på nytt tog jobb som kamrer i sin gamla bank.

Efter valet 1988 utnämndes hon till civilminister med ansvar för konsument-, kvinno- och ungdomsfrågor. När borgarna vann valet tre år senare blev hon arbetslös under ett par år innan hon 1993 utnämndes till chef för TV4:s regionala verksamhet i Värmland. Samma år valdes hon in i Socialdemokratiska partiets verkställande utskott.

Ett år senare, efter vänsterframgångarna i valet 1994, gjorde Ingvar Carlsson henne till kulturminister. Då hade hon precis fött sitt andra barn. Som villkor för att ställa upp krävde hon att under en del av veckan få sköta arbetet i Karlstad där hon hade sin make Håkan, en son på åtta år och en nyfödd son. En departementsfilial inrättades.

När Göran Persson tog över som statsminister efter Ingvar Carlsson 1996 och ombildade regeringen utnämnde han Margot Wallström till chef för Socialdepartementet. I valet 1998 var hon och Persson sossarnas främsta affischnamn men när Persson presenterade sin nya regering efter valet fanns Margot Wallström till mångas stora förvåning inte med.

Enligt de spekulationer som utbröt hade samarbetet mellan de båda i valrörelsen inte fungerat särskilt väl. Person hade brett ut sig på Wallströms bekostnad, vilket fått henne

att tappa lusten att ingå i hans regering.

Eftersom jag inte förväntar mig att hon ska vara beredd att lufta den sortens partiinterna motsättningar offentligt gör jag en kringgående rörelse. Jag ber henne beskriva Göran Perssons goda och dåliga sidor. Eftertänksamt börjar hon rada upp superlativen.

– Han är en väldigt duktig strateg. Han är en god talare, som verkligen kan trollbinda en publik. Han är en klok politiker, omdömesgill, och en duktig politisk taktiker tror jag. Han är en stabil partiledare.

När jag frågar om hans sämsta sidor blir hon lika ordknapp som en hemlig agent då hustrun ber honom berätta om sitt jobb.

– Han kanske borde svara på det själv, säger hon först men fortsätter sedan med lite svävande omdömen om Perssons sociala kompetens.

– Jag vet inte om han alltid handskas så bra med person... med att lyssna av folk och så. Relationer...

I STÄLLET FÖR ATT DYKA UPP PÅ en till synes given ministertaburet efter segervalet 1998 lämnade Margot Wallström alltså ännu en gång politiken. Men inte bara politiken utan också Sverige. Hon tackade ja till ett erbjudande om att bli vice vd för tevetbolaget Worldview Global Media i Sri Lanka. Hon förklarade det hela med att tiden som socialminister varit så jobbig med alla nedskärningar som hade krävts.

Familjen lämnade Karlstad och installerade sig i Colombo. Det var inte tänkt som något tillfälligt påhugg men ganska snart hörde den svenska regeringen av sig och ville att Margot Wallström skulle efterträda Anita Gradin som svensk ledamot i EU-kommissionen. Hon skulle ansvara för miljöfrågorna.

Mindre än ett år hade gått sedan flytten till Sri Lanka och familjen hade börjat finna sig tillrätta i Colombo. Att bryta upp så snart var inget önskealternativ men att bli EU-kommissionär var helt enkelt ett erbjudande som inte kunde avböjas. Flytten gick till Bryssel. Det är nu fem år sedan och snart är det sex år sedan Margot Wallström lämnade Sverige.

Familjen bor i villa utanför Bryssel. I genomsnitt brukar hon besöka hemlandet någon gång per månad. Hon saknar

den svenska naturen – att känna rotträderna i en skogslänta i Västerbotten eller att se ut över blånande skogshöjder i Värmland. Både Västerbotten och Värmland är hennes hemtrakter. Till Bryssel har hon en mera kluven inställning.

– Det är lätt att leva ett gott och bekvämt liv i Bryssel, säger hon och gnager på ett äpple. Där finns gott om parker och grönområden, men där kan också vara obeskrivligt fullt och trångt och där finns alltför mycket bilar.

Jag frågar henne vad som är bäst med Sverige och förväntar mig den vanliga utlandssvenska utläggningen om den svenska naturen och sommaren. Svaret jag får är i och för sig inte så mycket originellare men det avslöjar tydligt att hennes referensramar i första hand är politiska och socialdemokratiska, vilket förvisso inte heller är särskilt förvånande.

– Våra demokratiska traditioner tycker jag, svarar hon. Där ser man så tydligt skillnaderna mot andra länder. Vi har

”Skattetrycket kommer knappast att sjunka om Margot Wallström efterträder Göran Persson. Däremot kan det bli tal om skatteväxling”

gjort så mycket åt det gamla klassamhället och lever i ett samhälle där de demokratiska värderingarna styr så mycket; jämlikheten och jämställdheten. Det är stor skillnad om jag jämför med till exempel Belgien.

Så modest tänker jag ironiskt och undrar vad hon tycker är sämst med Sverige.

– Det sämsta är att vi nog kan bli lite självgodas ibland. Att vi inte tycker att vi behöver de andra så mycket. Vi har kanske en tendens att sluta oss för mycket mot omvärlden, säger hon försiktigt självkritisk som om hon hade läst mina tankar, men finner sedan att hon kanske varit lite för hård ändå och tillägger eftertänksamt:

– Fast det är inte heller riktigt sant. Vi har ju alltid visat internationell solidaritet. Människor har varit villiga att

International School of Helsingborg

Maria Park, Västra Allén 7, 254 51 Helsingborg

International:

✓ Approach ✓ Programme ✓ Students ✓ Teachers ✓ Future

International Baccalaureate Programme:

• Kindergården (full time) • Primary Years Programme (Authorized June 2000) • Middle Years Programme Including Year 10 (equivalent to pre-IB) (Authorized June 2001) • IB Diploma Programme (Authorized January 2002) • No fees

For further information, contact the Principal, Mr Leif Berntsen

Tel +46-42-105742 Fax +46-42-134190

E-mail leif.berntsen@stad.helsingborg.se Web site <http://skola.helsingborg.se/tis>

Behöver du en expert på försäkrings-
skydd för utlandsanställda?

Tellus

Tellus Försäkringsrådgivning Vi följer dig
Tellus Insurance Advisory Services

Regnbågsgatan 8A, 417 55 Göteborg
Tel +46 31-7790830 Fax +46 31-7790680

E-post: info@tellusforsakring.se Webb: www.tellusforsakring.se

► resa till andra länder och strida som i Spanien och svenskar reste en gång ända till Kina som missionärer. Men vi kan bli lite självgoda. Lite mera ödmjukhet vore nog på sin plats.

Av det mesta som skrivits och sagts om Margot Wallström och av det som hon gjort, växer slutsatsen att hon är en person med stark integritet. Hon styrs av sin inre röst snarare än av yttre påverkan. Däremot är hon ingen frispråkig fritänkare. Hennes åsikter verkar på det hela taget vara en genomsnittligt ortodox socialdemokrats. När hon tycker annorlunda säger hon det, som i debatten om övergångsregler för de nyblivna EU-medborgarnas fria rörlighet inom unionen, men för det mesta tycker hon som partiet.

Skulle hon ge efter för partidistriktens önskemål och efterträda Göran Persson den dag han händelsevis avgår väntar ingen revolution i Sverige. Skattetrycket kommer knappast att sjunka. Däremot kan det bli tal om skatteväxling. Hon vill sänka skatten på arbete och höja den på miljöförstöring.

– Även folk som arbetar heltid saknar ekonomisk rörelsefrihet. Det skapar stress och press och urholkar solidariteten, säger hon. Att en sådan skatteväxling skulle leda till sjunkande skatteinkomster på grund av att miljöförstöringen som skattebas skulle minska om den beskattades förnekar hon med ett skratt.

Men det är inte statsministerposten som hägrar för Margot Wallström utan det hon hoppas på är förnyat man-

dat som EU-kommissionär. Det är regeringen som avgör och Göran Persson har hittills sett ut som en sfinx då frågan ställts om Wallström får sitta kvar när kommissionen förnyas senare i år.

Kanske ligger det henne i fatet att hon visat prov på större integritet då regeringen velat placera svenskar på olika poster i EU-administrationen än vad andra länders kommissionärer påstås göra inför sina regeringars önskemål. Mot henne talar kanske också att hon har en annan åsikt än regeringen i frågan om EU-budgetens storlek efter utvidgningen.

– Snålt, lyder hennes dom över den gräns på en procent av BNP, bruttonationalprodukten, som den svenska regeringen, liksom andra medlemsländers regeringar vill bibehålla. Med tio nya medlemsländer behövs nya resurser!

Kanske har Margot Wallström fått besked av Göran Persson om hur det ska bli i fortsättningen när denna tidning når sina läsare i juni och utnämningen av Margot Wallström till årets utlandssvensk blivit offentlig. Om inte lär det i varje fall inte dröja så länge till.

– Kan man få läsa vad du skriver innan det går i tryck, undrar hon försynt, då jag stänger av bandspelaren och slår igen locket på min laptop.

– Självfallet, svarar jag, så det du just har läst är redan läst av Margot Wallström. Hon hade inga önskemål om ändringar. ■

Semester i Sverige med en hyrbil från Hertz!

Hertz erbjuder förmånliga hyrbilspriser under sommaren på både små och stora bilar. Boka din bil på www.hertz.se

Hertz[®]
exactly.

*The Nordic House
of Private Banking*

exklusiv rådgivning

Avkastningen på dina investeringar är vårt viktigaste mål. Dina investeringar är vår hjärtesak - och det ska de vara för att vi ska nå det bästa resultatet.

Hos oss får du kompetent och exklusiv rådgivning. Vi har fler än 60 kundansvariga med i genomsnitt över 15 års erfarenhet. Din kundansvarige tar sig alltid god tid att sätta sig in i dina behov och önskemål för att skapa den bästa lösningen. Vi har alltid en sak främst i sinnet: att visa stort ansvar för din förmögenhet.

Lagarbete ger de bästa lösningarna. Därför arbetar den kundansvarige tätt tillsammans med välutbildade specialister inom Private Banking och säkerställer på så sätt att du får den optimala lösningen inom:

- Kapitalförvaltning
- Arvsskiftesplanering
- Skatteservice
- Försäkringar
- Europas bästa fonder.

Du är välkommen att ringa Lars Alstrup Hansen i Luxemburg på tel. +352 43 88 72 11 eller till Göran Håkansson i Zürich på tel. +41 1 421 42 34.

Nordea Bank S.A. i Luxemburg och Schweiz är den ledande nordiska banken inom Private Banking med kunder i mer än 125 länder.

Private Banking

Nordea

Nordea Bank S.A.
Luxembourg: Tel. +352 43 88 71 nordea@nordea.lu www.nordea.lu
Zürich: Tel. +41 1 421 42 42 nordea@nordea.ch www.nordea.ch
Representationskontor i Bryssel, Cannes och Fuengirola.

Utlandspensionen kan i två år

Utlandssvenskarna har hamnat i kläm i det nya pensionssystemet. Det har blivit en både krånglig och tidsödande affär att få ut pensionen sedan det nya pensionssystemet infördes för några år sedan och den försäkringskassa som hanterar utlandspensionärerna utlokaliseras till Gotland.

AV AMELIE EHRENSVÄRD CARDELL

Den utlandsboende som ansöker om sin ålderspension i dag tvingas i värsta fall vänta två år på pengarna. Och då kommer en klumpsumma utan kompensation för ränte- eller valutakursförlust. Allt enligt gällande regler.

– Vi är väldigt bekymrade över de långa handläggningstiderna och gör allt vi kan för att bli bättre, lovar Camilla Hangård, som ansvarar för ålderspension på Riksförsäkringsverket, RFV.

Hon är väl medveten om att informationen som går ut till blivande pensionärer inte stämmer för utlandssvenskarna.

– Uppmaningen att söka två månader innan man önskar sin pension borde för den här gruppen ändras till mellan sex och 24 månader. Rådet att vara ute i extra god tid ska enligt planerna finnas på Gotlandskontorets hemsida efter sommaren. RFV arbetar fortfarande med att förändra de skriftliga utskicken.

Att nå de utlandsboende med information kan vara problematiskt. RFV har bara adresser till folkbokförda per-

soner. Att du finns med i röstlängden eller att Skatteverket har dina senaste uppgifter räcker alltså inte. Därför har många inte nåtts av den viktiga upplysningen att alla, även de som är skrivna i Sverige, numera måste ansöka om sin pension.

Du har rätt till pension från och med den månad du fyller 61 år. Din första utbetalning räknas från den månad som du gjorde din skriftliga ansökan. Men utbetalningarna dröjer tills de invecklade utredningarna är klara. Socialdepartementet medger att vissa handläggningstider är orimligt långa. Men enligt räntelagen utges ingen ränta för den tid som ärendet hanteras av försäkringskassan, uppger departementssekreterare Beryl Lindroth på socialdepartementet.

– Man anser att individerna är skyddade genom att de kan vända sig till Justitiekanslern, JK och begära skadestånd den vägen, tillägger hon.

Om det visar sig att det är pensionsmyndigheten i ett annat land som har såsat med utredningen måste man

vända sig till det landets motsvarighet till JK.

Christer Berg som är chefsjurist vid försäkringskassan på Gotland känner inte till något fall som hamnat hos JK.

– Däremot finns det några pensionärer som har begärt ränta. Det har vi avslagit med stöd av en gammal dom i regeringsrätten, förklarar han. Den som vill kan naturligtvis överklaga försäkringskassans beslut till länsrätten.

På sistone har en del gjorts för att korta de långa handläggningstiderna. Utlandskontorets målsättning är nu att väntetiden i normalfallet inte ska överstiga nio månader från ansökningsdatum. För riktigt komplicerade fall där personen i fråga har bott och arbetat i flera olika länder krävs fortfarande mer tid.

– Det känns som om det går åt rätt håll, som om det värsta är över, säger Christer Berg.

Utlokaliseringen till Gotland för två år sedan medförde att helt ny personal

n dröja

måste läras upp. Nu är den nya organisationen intrimmad och arbetsstyrkan har fördubblats sedan förra hösten.

Den nya teknik som infördes i samband med det nya pensionssystemet i januari 2003 har gradvis anpassats för att också kunna hantera utlandsgruppen. Under övergångstiden har vissa delar skötts manuellt vilket också bidragit till att hanteringen av utlandsboendes pensioner försinkats.

– I första vändan var vi ju tvungna att se till att den nya tekniken fungerade för den stora gruppen pensionärer som finns i Sverige, säger Beryl Lindroth.

Den grupp pensionärer som har

bott och arbetat utomlands blir större och större för varje år som går. Tendensen är att man planerar mer kring sin pension och frågorna om det nya systemet är många. Ofta tas delar av ålderspensionen ut vid olika tillfällen, vilket innebär att en och samma person blir föremål för utredning flera gånger. Handläggarnas tid upptas också av arga samtal om varför pengarna aldrig kommer.

– Det blir en ond cirkel. Vi ser väldigt allvarligt på det här, säger Beryl Lindroth.

Efter flera klagomål på långa handläggningstider gjorde RFV nyligen en så kallad tillsynsinsats.

– Vi kom fram till flera handfasta råd som vi nu följer för att påskynda arbetet, berättar Camilla Hangård vid RFV.

Den som söker pension kan själv påverka handläggningstiden genom att ha sparat viktiga papper, såsom deklara-tionsunderlag och anställningskontrakt från olika länder. Ofullständiga ansökningar förlänger behandlingstiden.

– Om det saknas uppgifter måste vi skicka förfrågningar till ett annat land. Kanske tar det 2-3 månader innan vi får svar, i värsta fall ett tokigt svar och då måste vi fråga igen och så vidare. Sánt tar tid att brottas med, säger handläggare Marie Ahlgren.

OM DEN PENSIONSBERÄTTIGADE avlider innan den krångliga, tidsödande utredningen är klar, tillfaller klumpsumman av månadsutbetalningar dödsboet.

Utlandskontoret har i sin tidsnöd valt att prioritera ärenden där en stor del av pensionen kommer från Sverige.

– I första hand går vi på ansökningsdatumet. Men ibland görs undantag. En person som vi bedömer är beroende av sin pension för att betala hyra och mat kan gå före i turordningen, säger Marie Ahlgren som också har varit tillförordnad verksamhetschef för ålderspension vid försäkringskassans utlandsavdelning.

Sist men inte minst finns förklaringen till långa handläggningstider hos pensionsorganen i andra länder. Handläggarna på Gotland kan inte sätta full fart förrän de fått tillbaka ansöknings-

handlingarna från sina utländska kolleger. Erfarenheten visar att det kan dröja. Hur länge beror ofta på vilket land det gäller.

Kraftigt försenade utbetalningar drabbar framför allt blivande pensionärer som har arbetat och bott på flera ställen i världen. Helst ska ett pensionsärende vara färdigutrett i samtliga länder innan pension beviljas. Men undantag kan göras om en övervägande del av pensionen har intjänats i Sverige, enligt Ann-Sofie Kraft som är specialist på ålders- och efterlevandepension vid Gotlandskontoret.

– Om vederbörande bara har några få arbetsår i Sverige måste vi däremot avvakta utredningen, säger hon.

KERSTIN GUSTAFSSON SOM är Svenskar i Världens expert och rådgivare i juridiska, ekonomiska och praktiska frågor, har stor förståelse för att det är lite bökigt under inkörningsperioden och att handläggningen allttjämt tar extra lång tid. Sverige är ändå ett föredöme jämfört med många andra nationer, anser hon.

Jag tycker det är fantastiskt att detta jättesamarbete mellan flera olika länder fungerar överhuvudtaget och min bedömning är att situationen successivt kommer att förbättras. Under tiden får vi glädja oss åt att det som redan blivit bättre; att vi faktiskt kan tillgodogöra oss arbetsår utomlands numera. Förut var det snudd på omöjligt att få hem sina utländska pensioner. ■

Camilla Hangård (ovan).
Beryl Lindroth (under).

“Försenade utbetalningar drabbar pensionärer som arbetat och bott på flera ställen i världen.”

Ingen ansökan – ingen pension

Den tid då svenskar fick sin pension automatiskt vid 65 är ute. Nu måste alla ansöka om pension och för utlands-svenskar gäller det att vara ute i god tid (se intilliggande artikel), helst i förrgår som en missnöjd utlandspensionär uttryckt saken. Orsaken är det nya pensionssystemet.

AV AMELIE EHRENSVÄRD CARDELL

Med det nya pensionssystemet blev pensionsåldern rörlig och därmed gick det inte länge att fortsätta med automatisk utbetalning från 65-årsdagen. Nu kan man begära att få pension från 61, även om man händelsevis väljer att fortsätta att förvärvsarbeta. Men ansöker man inte om pensionsutbetalning får man överhuvudtaget ingen pension

En svensk kvinna som nyligen bosatte sig i Spanien hade inte uppmärks-

sammatt nyordningen. Varför får jag inga pengar, undrade hon några månader efter sin 65:e födelsedag. Ålderspensionen betalas ut från och med den månad som skriftlig ansökan inkommit, löd beskedet från försäkringskassan. (Fast det är en sanning med modifikation med tanke på de långa handläggningstider som drabbar svenskar som bott eller bor utomlands.)

EN TRÖST FÖR DEM SOM inte fått in någon ansökan i tid är att det inte nöd-

vändigtvis leder till att de går miste om sitt pensionskapital. För de delar av den statliga ålderspensionen som kallas inkomstpension, tilläggspension och premiepension (de delar som kan tas ut från 61) gäller att ju senare man ansöker om utbetalning, desto högre blir det månatliga pensionsbeloppet. Det sammanlagda utbetalade beloppet blir detsamma för den som uppnår uträknad medellivslängd.

Det gäller emellertid inte den så kallade garantipensionen som börjar utbetalas tidigast vid 65 och som är ett grundskydd för den som haft låg eller ingen inkomst under livet (ofta kvinnor). För att vara berättigad krävs också att man har bott ett visst antal år i Sverige. Garantipensionen kan liksom övrig ålderspension tidigast betalas ut från ansökningsdatumet. Skillnaden är att den inte blir uppräknad vid senarelagd utbetalning.

– Den som har rätt till garantipen-

Claes väntar ännu på pengarna

Claes Ankarcrona i Schweiz ansökte om pension när han fyllde 65 i oktober 2002. Han har ännu inte fått betalt.

Claes Ankarcrona har under årens lopp arbetat i Sverige, USA, Belgien och Schweiz där han nu bor. Han har uppenbarligen inte funnits i rätt, svenskt adressregister och har därmed aldrig fått några orangefärgade kuvert med pensionsbesked. Han hörde i alla fall av sig till försäkringskassan i samband med sin 65-årsdag i oktober

AV AMELIE EHRENSVÄRD CARDELL

2002 och fick uppmaningen att ansöka om pension i Schweiz.

Ansökan lämnades in i mars 2003 och kom till försäkringskassan i september 2003. Vid kontakt med utlandskontoret på Gotland den hösten fick Claes Ankarcrona veta att väntetiden för hans ärende beräknades till ytterligare ett år. Stor anhopning av utlandsärenden, personalbrist och krånglande datasystem vara några av de orsaker till dröjsmålet som uppgavs.

Claes Ankarcrona ilsknade till när han fick höra hur lång tid det skulle ta innan pensionspengarna fanns på kontot. Han inledde en omfattande brevväxling med olika myndigheter för att få reda på hur det står till med det svenska rättssamhället.

– I princip fick jag bara god dag-

Claes Ankarcrona

yxskrift-svar.

I EN SKRIVELSE TILL Socialdepartementet i november 2003 ifrågasatte Claes Ankarcrona att statsförvaltningen kan tolerera handläggningstider för rättmä-

sion och glömmet att söka i tid går miste om pengar, förklarar försäkringsspecialisten Ann-Sofie Kraft vid försäkringskassans Gotlandskontor som hanterar utlandspensionärerna.

Den som har börjat ta ut sin inkomstbaserade ålderspension tidigt, måste själv komma ihåg att ansöka om garantipensionen lagom till 65-årsdagen. Alla uppmanas att söka.

När det blir pensionsdags ska boende i Sverige, och utlandsboende som fortfarande är skrivna i Sverige, kontakta sin lokala försäkringskassa. Den som är bosatt inom EU-, EES-området eller i något annat land med vilket Sverige har avtal om social trygghet (se nedan) ska ansöka hos bosättningslandets pensionsorgan. Övriga vänder sig direkt till försäkringskassans utlandskontor på Gotland.

BOSÄTTNINGSLANDETS PENSIONSORGAN avgör vilket land som ska ansvara för utredningen, troligtvis det land där den sökande senast arbetade och omfattades av socialförsäkringssystemet. Utredande land ska ansöka om pen-

sion från alla de EU- och EES-länder där man har i n t j ä n a d pensionsrätt. Det är en klar fördel enligt handläggaren Marie Ahlgren vid Gotlandskontoret.

– Förr var man själv tvungen att kontakta pensionsorganen i alla de länder där du hade arbetat. Numera behöver du bara gå till ett ställe.

Begäran om pension måste vara skriftlig, telefonsamtal räknas inte. Om ansökan exempelvis lämnas in i Frankrike den 2 april och handlingarna kommer till Sverige i oktober är den sökande berättigad till pension från och med april. Man kan också be om första utbetalning vid ett senare tillfälle. Råkar man skicka sin ansökan till Gotland som i sin tur hänvisar till bosättningslandet, kan man ändå få sin första utbetalning beviljad från och med bre-

tiga utbetalningar till svenska medborgare på mer än ett år. Han undrade vilken kompensation som kommer att erbjudas för de kraftigt försenade pensionsutbetalningarna.

Svenskar i Världens generalsekreterare Örjan Berner skrev till socialförsäkringsministern Berit Andnor i samma ärende och med krav om förbättringar i systemet. Berner betonade att många av föreningen Svenskar i Världens medlemmar har anpassat sin ekonomi efter förväntade pensionsutbetalningar och att vissa av dem nu är helt utblottade. Socialdepartementet kunde hålla med om att handläggningstiderna i vissa fall är oacceptabelt långa. Det är bekymmersamt och vi informerar oss löpande om läget, meddelade Berit Andnor.

Hur de utblottade pensionärerna ska klara sig förblev obesvarat. Från Riksförsäkringsverket, RFV, fick Claes Ankarcrona besked om att vända sig till JK för eventuella skadeståndskrav. Riksrevisionen svarade kort och gott att de inte hade för avsikt att undersö-

ka Försäkringskassans hantering av utlandspensioner.

I nästa brev till socialdepartementet vidhöll Claes Ankarcrona sin uppfattning om att behandlingen av utlandsärenden är utomordentligt vanskött. Han jämförde med hur det skulle se ut i näringslivet om en part som var skyldig någon pengar tog två år på sig för att betala. De skulle minsann inte komma undan så billigt och smärtfritt som den svenska staten gör i fallet med utlandspensionerna, påpekade han. Brevet som skickades i december har ännu inte besvarats. Sina pensioner från Schweiz och USA fick Claes Ankarcrona efter bara några få månaders väntan. Belgien har bett om samma uppgifter som han redan lämnat en gång, fast på annat formulär. Något beslut har ännu inte fattats. Den svenska försäkringskassan har nu beviljat hans pension men några pengar har inte kommit i skrivande stund. Enligt Claes Ankarcrona beror det på att försäkringskassan hade råkat stryka en nolla i banknumret. ■

vets
a n -
komstdatum till Gotland.

I ansökan ska stå vilka länder man arbetat och/eller varit bosatt i före pensioneringen, när man vill få sin pension, var man bor och om man är gift eller inte. Där ska också finnas ett bankkontonummer för utbetalningen. Till ansökan måste man också bifoga ett levnads- och medborgarskapsintyg. Blanketten tillhålls av Gotlandskontoret. Intyget ska sedan lämnas in årligen styrkt av svensk ambassad eller svenskt konsulat eller den lokala polismyndigheten.

Det är viktigt att vara ute i god tid, helst i väldigt god tid. I princip finns ingen nedre åldersgräns för när man kan ansöka om pension. Men om man är extremt tidigt ute krävs flera omständliga kompletteringar för att ansökningen ska kunna behandlas.

– Det bästa är att söka strax efter 60-årsdagen om man vill ha sin pension från 61 år, säger Marie Ahlgren.

VARJE ÅR FÖRE 1 APRIL ska den som arbetat i Sverige få ett årsbesked med uppgifter om sina hittills intjänade pensionsrätter. Om årsbeskedet uteblivit måste man själv anmäla sin adress till försäkringskassans utlandskontor.

– Överlag måste var och en lära sig att ta ett större ansvar. Också vad det gäller att söka upp information som faktiskt finns tillgänglig, säger Kerstin Gustafsson, rådgivare åt Svenskar i Världen. Med rörlig pensionsålder kan ju staten inte veta när folk vill ha sina pengar. Man måste själv agera. ►

► lemet är de sjuka och senila. De måste få hjälp av anhöriga.

– Personer som har sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare förtidspension) måste också ansöka om sin ålderspension. De som glömmer att ansöka till 65-årsdagen kan få tre månaders retroaktiv utbetalning från den tidpunkt då de ansöker.

Kerstin Gustafsson råder alla sina klienter att ta ut ålderspension från 61-årsdagen. Den nyblivne pensionären får nämligen tillgång till blanketten E121 som medför att också en yngre

maka/make omfattas av socialförsäkringssystemet i det nya landet. Därmed kan den dyra privata sjukförsäkringen avslutas eller ersättas med en billigare tilläggförsäkring.

Det verkar också vara allt fler som begär pension vid 61 år enligt Marie Ahlgren. Även bland dem som fortfarande förvärvsarbetar. De fortsätter att tjäna in nya pensionsrätter till åren därpå.

Den delen av ålderspensionen som man har arbetat ihop (och som det årliga pensionsbeskedet handlar om) får

man ta med sig vart man än flyttar i världen. Garantipensionen däremot får man bara ta med sig till länder inom EU- och EES-området samt Kanada och Schweiz.

Gotlandskontoret hanterar drygt 60 000 pensionärer. Den största gruppen är finländare och tyskar som har jobbat i Sverige.

EU- OCH EES-LÄNDER ÄR:

Belgien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Island, Italien, Lettland, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

Med Schweiz finns ett speciellt avtal som gör att de också styrs av EU-förordningen 1408.

KONVENTIONSLÄNDER ÄR:

Bosnien-Hercegovina, Chile, Israel, Kanada, Kap Verde, Kroatien, Marocko, Serbien-Montenegro, Turkiet och USA.

Försäkringskassans utlandskontor, Box 1164, 621 22 Visby, Tel: 0498-200 700. Fax: 0498-200 821

E-post: international.division@fk09.sfa.se Webb: www.forsakringskassan.se

ACH SECURITIES S.A.

A Geneva based Swiss Securities Dealer with a Scandinavian Touch

Line of services:

Brokerage (incl of account holding & credits)

Asset Management

Corporate Finance

ACH Securities S.A

30, Quai Gustave-Ador, P O Box 6235, CH-1211 Geneva, Switzerland

Tel +41 22 707 93 70 Fax +41 22 707 93 71

Skall ni flytta hem till Sverige?

Förenas vardags- och fritidsboende på pendelavstånd från storstaden!

På Nysätter i Stjärnhov skall i etapper byggas 53 villor, i sluttning mot bad- och kräftsjön Malsnaren och i den egna skogen intill. 27 hektar vacker parknatur, 600 m egen strand, fiskevattnen. Nära 18-håls golfbana, tennis, ridning. Service i Stjärnhov och Gnesta. Pendeltåg från Gnesta till Stockholm C på 60 min. Från 2006 dessutom snabbtåg till Stockholm C på 35 min.

Många vill bo i eget hus, helst nära orörd natur. På Nysätter blir det inte dyrare än lägenhet. Villans utformning bestämmer man själv. Ingen fastighetsskatt 5 första åren, sedan halv skatt i 5 år.

STJÄRNHOVS VILLASTAD KOMMANDITBOLAG
Info: Tel. +46 70 360 4881, e-mail:nysatter@swipnet.se

ALFA MOVING

Specialist på
INTERNATIONELLA FLYTTNINGAR

Jönköping
Tel 036-31 26 60
Fax 036-31 26 70
Eva Bengtsson

Göteborg
Tel 031-80 75 80
Fax 031-15 45 01
Göran Frisé

Stockholm
Tel 08-646 26 40
Fax 08-646 26 30
Rolf Ellburg

Malmö
Tel 040-18 26 30
Fax 040-18 24 01
Bo Wärme

e-mail: info@alfa-moving.se
www.alfa-moving.se

Fullständig Högstadiundervisning via Datorn sedan 1994

För ytterligare information
och anmälningsblanketter

www.sofiadistans.nu
mail@sofiadistans.nu

Sofia Distansundervisning

Barnängsgatan 12
116 41 Stockholm

Tel: +46-8-555 777 00
Fax: +46-8-555 777 07

Bjrefastigheter

Torekov- Båstad-Sköldervikskusten

JAKOBSSON AB
GRUNDAD 1934
ALLOTORSHANDLÄGGNINGSPUNDIET
280 05 TORERIKEN TEL 0431 36 34 90 36 35 08 FAX 36 35 07
www.jakobson.se

SOMMARSTUDIER I SVERIGE

20 JUNI - 13 AUGUSTI 2004

PROGRAMMET ERBJUDER:

KURSER
Svenska på alla nivåer
Svenska för utlandssvenska
ungdomar
Historia

AKTIVITETER
Utflykter, sport,
kulturella evenemang,
föreläsningar,
underhållning

Tomas Ocana, 19 år,
student Madrid
[Tomas_Ocana@
hotmail.com](mailto:Tomas_Ocana@hotmail.com)

"When you read the UISS brochure you'll realize how great this course is. It is even better!. The courses are extremely well taught. As an 'utlandssvensk' I can speak Swedish, but I am not good in reading and writing. During the course I improved a lot and now I have a solid base. Afternoon classes, evening lectures and weekend activities were interesting and also a lot of fun. This course is a perfect mix of learning and having fun, a rare, but great combination! And while you're studying Swedish you'll also learn a lot about Sweden. it's culture and society."

UPPSALA INTERNATIONAL SUMMER SESSION

Box 1972, 751 49 Uppsala, Sweden
Fax: +46-18-121218
Tel: +46-18-102370
e-mail: Nelleke.vanOevelen@uiss.org
www.uiss.org

I slavhandlarnas och elfenbens- jägarnas kölvatten

Hans Freijd har två bra liv. Han driver ett hotell och äger en dhow i sitt varma paradiset och han driver ledarutveckling och äger en villa med vida vyer över grönskande ängar och blånande skogar i sitt något kallare paradiset. Med Hans Freijd satte vi segel i slavhandlarnas och elfenbensjägarnas kölvatten.

TEXT OCH FOTO: Knut-Göran Källberg

Stora bilden t v. Sjömansgöra. Rashid och Muhammed splitsar rep. Det krävs skickliga sjömän för att segla dhow, fartygen som färdats längs Afrikas östkust sedan slavhandlartiden. Ovan t v. Hans Freijd och hans dhow Jannat. Ovan t h. Oxar är vanligare än bilar i trafiken i Chake Chake på ön Pemba.

Hans Freijd, 68, har grått skägg och nyfiken blick. Han har fyllt pension med råge, men har ingen tanke på att dra sig tillbaka. Hans kyliga paradiset ligger i Huljen, ett par mil från Sundsvall. Hans och hustrun Carina har ett företag som jobbar med ledarutveckling och har kontoret hemma.

Hans varma paradiset finns på ön Lamu, en pärla i Indiska Oceanen utanför Kenyas kust. Hotellet han är delägare i är ett gammalt köpmannahus, swahilikulturens arkitektoniska blandning av arabiskt och afrikanskt. Det har 16 gästrum.

Dhowen är en båt, ett segelfartyg av den typ

som använts i monsunhandeln mellan Östafrika, Arabien och Indien ända sen 800-talet. Mellan Huljen och Lamu delar Hans och hans fru Carina sin tid.

– Jag kom till Afrika 1986 och blev totalt förälskad. Människorna, färgerna, dofterna, vänligheten, berättar Hans. Jag hittade det gamla swahilipalatset, som heter *Jannat House*, gick till banken, lånade pengar och rustade. Min tanke var att ordna konferenser och ledarskaputveckling i kombination med safariresor. Men så kom lågkonjunkturen, och företagen var inte längre så intresserade av att skicka folk på långa resor. Nu har vi mest turister som gäster.

– Jag och Carina vill inte flytta till Lamu permanent. Vi tycker så bra om Sverige också. Vi lever i två bra världar.

Dhowen är hans ögonsten – och i många år var det hans

dröm att segla med kaskazin, nordostmonsunen, söderut. Mot Zanzibar, kryddön med den grymma historien och ett namn lika magiskt kittlande för alla tiders äventyrare som Samarkand, Mandalay och Ouagadougou.

NU VAR DET DAGS. Vi var 17 ombord, varav sex swahilier med vana att segla dhow och elva svenskar med varierande seglingserfarenhet. Snickaren hade mejslat in ett nytt namn i aktern, Jannat, som betyder paradiset. Båten hette British tidigare, men längs den afrikanska östen är människorna muslimer. Engelsmän och amerikaner är inte längre populära.

Vi satte segel i Lamus hamn i gryningen. Svag vind som knappt orkade fylla seglen. Jannat är elva meter lång, saknar egentlig köl, och kräver bara en meters vattendjup. Det trekantiga latinseglet ser ut som en jättelik hajfena. Det bärs upp av en rå som går diagonalt vid sidan av masten. När dhowen vänder i vinden ställs rån lodrätt och seglet förs runt rån och masten föröver och kommer på detta sätt på den nya läsidan.

Det är svårt och tungt att segla dhow. En plötsig sidovind kan stjälpå båten. Pirater är en annan av farorna, särskilt kring gränsen till Somalia varifrån vi startat. Somalia är laglöst efter år av blodigt inbördeskrig och havet utanför och ner mot norra Kenya är farligast i världen. Sjöroveri och fartygskapningar har blivit allt vanligare. I fjol rapporterade Internationella sjöfartsbyrå, ICC, 171 piratdåd.

Dagens pirater kommer i snabba båtar. De kapar ofta hela fartyg och kräver lösensumma för besättning och last. Hans Freijd har skaffat ett läsbart plåtskåp som vi skruvat fast

“Min tanke var att ordna konferenser och ledarskaputveckling i kombination med safariresor. Men så kom lågkonjunkturen”

► under en hylla i förpiken. Våra pengar och pass ska piraterna inte hitta! Men vi möter inga sjörövare – gamla dhower av vår typ är inte deras högsta prioritet.

SJUTTIO SJÖMIL FÖRSTA DAN. Vi ankrade i lä i fiskebyn Mgweni på fastlandet och slog upp tälten. Vi var byns attraktion. Vi kunde inte ens söka ett ensligt ställe i mangroveträsket för toabesök utan att lika vänliga som nyfikna bybor följde med. Byns krog serverade palmvin som skördats på morgonen. Det smakade vidrigt.

TREDJE DAN. I väg i gryningen. Vi tappade seglet som fick en stor reva och blev obrukbart. Vi fick starta motorn, en 100 hästars Carl Perkins marindiesel från 1972 som tidigare suttit i en brittisk torpedbåt. Den gav Chieften Mohammed många grå hår under resan, och lade så småningom av helt sen vi blivit lurade på macken i Kilifi och fått dieseldunkarna utspädda med vatten.

Det är inte så vanligt med motorer på dhower, de är byggda för att seglas. Motorn betyder trygghet. Vi hoppades att den skulle rädda oss ur oväntade kniviga situationer, som plötsliga vandrande sandrev som inte finns utmärkta på sjökorten.

Förutom motorn skiljer inte mycket Jannat från de dhower som seglat i dessa vatten under mer än tusen år. Inga kojor. När vi nattseglar sover vi på britsarna eller durken. Toaletten är ett hål i ett par bräder bakom ett skydd av palmblad i aktern.

FJÄRDE DAN. Vi går med reservseglet till Mombasa för att leta på en reparatör, som kan fixa motorns svänghjul som krånglar. Till havs i igen kvällningen. Monsunen friskar i. Så

här års mojnar den och hämtar den andan när solen står i zenit och tilltar igen i solnedgången. Nu var det för mycket.

“Dagens pirater kommer i snabba båtar. De kapar ofta hela fartyg och kräver lösen-summa för besättning och last”

Väldiga vågor stänkte över dhowen.

Vi satte på oss flytvästarna. Rädslan kröp över flera av oss. Men på natten avtog vinden igen. Kapten Abdalla navigerade efter stjärnorna och satt outgrundligt leende med sin bara fot på roddet. Han var coolest av alla. Han hade varit med förr.

Det är slavrutten vi åker, eller snarare rutten tillbaka från handelsplatserna där förra århundradets vidrigaste kommers pågick. I århundranden gick dhowerna med kuzen, sydvästmonsunen, mot Arabien, ända till Basra i nuvarande Irak, och mot Indien. Lasten var slavar, guld och elfenben.

Små fartyg som Jannat hade för det mesta last av mangrovetråd och de virkesfattiga arabländerna som destination. Skepparna tog alltid med sig några slavar som tvingades vara extrabesättning under resan och sen såldes med god förtjänst på marknaden i sluthamnen.

Vi åkte i motsatt riktning, med nordostmonsunen i seglet. Tidigare århundradens dhower på väg söderut var lastade med sidentyger, smycken i guld och silver samt porslin ända

Åsnekraft. Människorna längs Kenyas kust bygger sina enkla hus av korall och det är tungt för åsnorna att dra lasten genom sanden.

från Kina. Det gick bara att göra en resa i vardera riktningen per år: norrut på sommaren, söderut på vintern. Sedan fick man vänta upp till ett halvår på att vinden skulle vända. Det var inte ovanligt att sjöfararna hade en familj i Arabien och en i Afrika.

Forna tiders kaptener förstod kanske inte varför monsunen uppkom (hur kallare luft på sommaren drogs norrut över oceanen mot Asiens heta landmassor, och sen söderut från Himalaya och indiska slättlandet på vintern); för dem räckte det att veta att vindarna år efter år kom vid samma tidpunkt och fyllde deras segel.

Tänk om Vasco da Gama hade vetat det! Den portugisiska sjöfararen var före oss i de här vattnen – 507 år för att vara exakt. 1497 rundade han Godshoppssudden och blev den förste att finna sjövägen från Europa till Indien. Han kunde berätta att fartygen inte uppslukats av vidunder och att oceanen inte kokade vid ekvatorn.

FEMTE DAN. Alldeles intill portugisens rutt, bakom rev som har en något knepig infart, ligger ön Wasini. Vi unnade oss en eftermiddag med cyklop och simfötter bland drakfiskar, mäktiga papegojiskar, rockor och allt annat maffigt under-vattensliv i gnistrande grönt vatten. Garanterat hajfritt, eftersom reven skyddar.

Vi sov över i byn på ön. Det fanns inte el eller vatten. Vi kröp in i tälten och hängde myggstrutarna som sprejats med antimalariamedel runt oss. Malariamyggan är världens farli-

gaste djur och Afrikas kusttrakter är högriskområde med sina i flodmynningar och mangroveträsk.

130 MILJONER MÄNNISKOR SMITTAS ÄRLIGEN. Tre miljoner dör, varav en miljon är barn under fem år. Malaria infekterar och dödar de röda blodkropparna som klumpar sig samman och blockerar de fina blodkärlen som leder till hjärnan. Hinner du inte till läkare i tid är det slut.

Nu hade den stackars kocken drabbats. Han är 53, och har haft anfall många gånger förr. Människor som lever i malariaområden kan inte ständigt äta profylax. Kocken darade av frostsbyrningar varvat med våldsamma svettningar där vi seglade i 40-gradig värme. Han fick en kur med kinesisk örtmedicin och led i ett dygn under filten på akterdäck. Därefter var krisen över.

Vi svenskar ombord åt våra mediciner och smörjde armar och ben och nacke med myggmedel på kvällarna. Det är inte mycket mer man kan göra. Victor Wigardt, 14, åkte på sjukdomen i alla fall. Han togs in på sjukhus på Zanzibar och fick ligga med dropp men kvicknade till så småningom.

SJÄTTE DAN. Mitt i ett delfinstim igen – häftigt! Vi fick ofta sällskap av delfiner. De kom så nära dhowen att vi kunde se underkäken sticka fram – det ser ut som de skrattar. Delfinerna red på vågsvället en stund, men tröttnade på att vi var så långsamma och försvann i fjärran. Vi seglade i 7 knop, och delfiner kan simma i över 30 knop.

Ovan. Indiska Oceanen är full av läcker lunch.

Nedan. Kocken kokar middagshummer.

Ovan. Rashid sätter segel i Lamus hamn.

T b. Åsnan tvättas i havet. På Lamu finns 7 000 åsnor – och två bilar.

Vi smickrade oss med att delfinerna kom för att leka med oss en stund. Men vetenskapsmännen har kommit fram till att det snarare är vågsvallet de är ute efter. Svallet rensar helt enkelt den känsliga delfinhuden från parasiter.

Delfinen är djuphavens stora hemlighet, lika mytisk som magisk. Vi vet så lite om varför de betar sig så till synes mänskligt. Vad vi säkert vet är att delfinen har lika stor hjärna som människan. I pannan fokuseras det ultraljud som delfinen sänder ut: 130 000 svängningar per sekund. Männi-

“Kocken darrade av frossbrytningar varvat med vådsamma svettningar där vi seglade i 40-gradig värme”

skan kan inte uppfatta toner med högre svängningsfrekvens än 20 000 per sekund.

Det känns tryggt med delfiner i närheten. Vi vågar ta ett svalkande dopp på släp efter en tross i aktern. Det sägs att där delfinerna simmar håller hajarna sig borta. De är havens fiender, och delfinen med sin förmåga att lokalisera med ekolod och attackera med nosen som vapen är en tuff motståndare.

ATTONDE DAN. Barracudan högg just då kocken lagat färdigt stuvningen av spenat och potatis. Den silverglänsande fisken vägde uppåt tolv kilo. Kocken rensade den med vana snitt och lade kotletter på grillgrytan på akterdäck. Kocken är värd beundran. Det är en konst att laga mat över öppen eld på ett gungande hav.

Vi hade en stor wobblar släpande efter dhowen. Det krävs en ordentlig lina, 3 millimeter. Fiskarna nere i djupen är riktiga bjässar. Den som har tur kan få en Black Marlin, en svärdfisk som kan väga 200 kilo eller mer. Vanligast är makrillfiskarna bonitos samt red snapper och dorado – alla härligt kämpaglada och förträffliga matfiskar. Det gäller att hålla

utkik efter fregattfåglarna. Där de seglar över vattenytan finns fiskstimmen.

NIONDE DAN. Kvällssolen speglar sig i den gamle sultanens palats i Zanzibars hamn. Framme! Alla har de varit här – John Speke och Richard Burton då de startade färden mot den svarta kontinentens utforskade hemligheter, David Livingstone (vars hjärta är begravt i öns brittiska kyrka), tidningsmannen Henry Morton Stanley som rustade expeditionen som gav sig i väg mot okända faror för att söka Livingstone.

Historien är blodig och dystert. Sultanen av Oman tog över Zanzibar 1830 och gjorde slavhandel till blomstrande internationell business. Araberna fångade slavarna på fastlandet; omringade en by, tog kvinnor och barn som gisslan, släppte dem om männen betalade deras vikt i elfenben. De infödda åt elefant, men elfenben hade inget värde för dem. Betalade de lösen riskerade de ändå att gripas.

Människorna fördes i halsjärn till kusten. Bara en av tio överlevde, för att skeppas till Zanzibar, säljas på marknadsplatsen – där det nu finns ett tyranniets museum – och säljas som arbetskraft till Arabien. Zanzibars Stonetown har inte ändras mycket sen slavtiden, med de mäktiga utsirade portarna och trånga gränderna att gå vilse i. Nu är turister viktigaste inkomstkällan. ■

Arbeta och bo utomlands

Ska du arbeta och bo utomlands och behöver hjälp med bankaffäerna?

Nordea Utlandsservice erbjuder ett enkelt sätt att sköta dina bankaffärer under utlandsvistelsen. Du får bl a ett utlandslönekonto, personlig rådgivning om krediter och sparalternativ, betalningstjänster och introduktion till en lokal bank där du befinner dig.

Med våra Internet- och telefontjänster når du banken dygnet runt, var du än är. Du kan kontrollera saldon, göra överföringar och betala dina räkningar med förfallodagsbevakning m m. Med tillvalet Personlig Service kan du göra dina bankärenden per telefon med hjälp av en banktjänsteman. Anslut dig till våra banktjänster på Internet och telefon på närmaste Nordeakontor eller gå in på www.nordea.se.

Nordea Utlandsservice

SE-105 71 Stockholm

Tel: +46-8-614 75 00

Fax: +46-8-21 69 81

E-post: utlandsservice@nordea.com

Nordea Bank Sverige AB (publ)

Advokaten Örjan Teleman

Svensk ekonomisk familjerätt

Konsultationer, biträde med rättsutlåtanden, uppdrag som ombud och förrättare i saker angående bodelning mellan makar och sambor, äktenskapsförord, samägandeaftal, gåvor, underhåll efter skilsmässa, testamenten, arvsrätt och generationsskiftet av företag.

Teleman har medverkat såsom föreläsare på universitet och advokatkurser samt som expert i lagutredningsarbete. Han är författare till böckerna *Bodelning* under äktenskap och vid skilsmässa samt *Äktenskapsförord*.

**Amber Advokatbyrå. Tel +46 (35) 15 31 05
Box 363, 30109 Halmstad. Fax +46 (35) 15 31 01**

Nordea

Du tjänar på att vara medlem. Svenskar i Världen erbjuder sina medlemmar en rad förmåner. Redan första gången du utnyttjar en av dem kan du ha sparat in avgiften till föreningen.

BEGRAVNING

Vita Arkivet är ett dokument speciellt framtaget av **Fonus** för att underlätta för dina anhöriga, där kan du tala om hur du vill ha din begravning utformad, förvara en förteckning över dina försäkringar, bankkonton, värdepapper etc. Tjänsten är kostnadsfri. Mer information finner du på www.fonus.se

BILUTHYRNING

Avis Biluthyrning ger 10-30% rabatt. Du måste uppge ditt medlemsnr och en kod. Kontakta kansliet eller Avis, Albygatan 109 B, SE-171 54 Solna. Tel från utlandet: +46 910 73 33 30, tel i Sverige: 020 78 82 00, fax i Sverige: +46 910 73 33 99. Kontaktperson: Peter Karlsson, tel: +46 8 635 33 07. E-post: reservation-office@avis.se

BOSTÄDER

Mäklarföretaget **Erik Olsson** erbjuder en unik tjänst, **Sökupdrag**, som hjälper dig som ska köpa bostad i Stockholm med allt som detta inkluderar. Vi erbjuder objekt som ännu inte finns på marknaden, står för mycket av den rådgivning som krävs inför ditt köp, selekterar marknaden utifrån dina krav och önskemål, bokar visningarna då det passar dig och vägleder dig i din budgivning eller lägger bud i ditt ställe. Kontakta oss för mer information genom att ringa till Eva Zand. Tel: +46 8 55 55 13 44, +46 70 682 20 16 e-post: eva@erikolsson.se

BÖCKER

Bosättning Utomlands och Återflyttning till Sverige, medlemspris SEK 275 (icke medlemmar SEK 325). Porto & exp.kostn. tillkommer. Beställ dem via vår hemsida eller genom att kontakta kansliet. Du kan betala böckerna med check utställd på svensk eller utländsk bank (ej s k EURO-check), genom att sätta in pengarna på vårt pg nr 504 -1, bankgiro nr 732-0542 (ange i bägge fallen Svenskar i Världen som betalningsmottagare) eller betala med kreditkort (ej American Express eller Diners – glöm inte att ange giltighetsdatum). **Medföljande vid utlandstjänst** av Björn Ström och Kerstin Gustafsson.

Medlemspris SEK 190.

Akademibokhandeln, Fältöversten, Karlaplan, Stockholm. 10% på alla bokinköp. Tel: +46 8 661 24 16, fax: +46 8 663 98 30. Du kan också köpa böcker via Akademibokhandelns webbplats, www.akademibokhandeln.se/sviv Du loggar in med vårt lösenord. **Ekerlids Förlag**, 30% på litteratur med affärs- och samhällsinriktning. Tel: +46 8 736 31 61, fax +46 8 411 70 19, e-post: info@ekerlids.com webbplats: www.ekerlids.se **Kontentans Bokförlag AB** erbjuder rabatt på sammanfattningar av böcker rörande företagsledning, organisationsutveckling, marknadsföring och personlig utveckling. Du loggar in via vår hemsida.

FLYTTNING

Kungsholms Express, 5% rabatt på alla flyttar. Tel: +46 8 531 949 00, fax: +46 8 531 713 90, Kontaktperson: Ulrika Olofsson. E-post: sales@kungsholms.se Webblplats: www.kungsholms.se

FÖRSÄKRINGAR

Direct Försäkringsmäklarna AB Kostnadsfri placeringsrådgivning och pensionsanalys, rådgivning vid generationsskiften (arv- och gåvoskatt). 5% rabatt på försäkringen People Abroad. Kontakta Göran Stern. Tel: +46 8 545 069 15, fax: +46 8 545 069 29. E-post: goran.stern@direct.se Webblplats: www.direct.se **Sjukvårdsförsäkring för svenskar i utlandet**. Som medlem erbjuds du specialistvård i Norden, i Sverige på tre av de allra bästa sjukhusen. I Stockholm på Sophiahemmet, Ersta Sjukhus och Löwenströmska sjukhuset, i Göteborg på Carlanderska sjukhuset. All nödvändig information inkl. anmälningsblanketter finns på vår webbplats www.sviv.se Dessutom har Skandia tagit fram en **Grupplivförsäkring**, som du också kan läsa om där. Om du vill teckna några av dessa försäkringar ska du kontakta **Direct Försäkringsmäklarna**, inte Skandia. **Försäkrade Studenter Första AB** Försäkringar till rabatterat pris för våra studentmedlemmar vid studier utomlands. Adress: Wollmar Ykullsgatan 14,

SE-112 34 Stockholm, Kontaktperson: Erik Andberg. Tel: +46 8 545 701 16, fax: +46 8 641 84 80. E-post: info@studentforsakring.se Webblplats: www.studentforsakring.se **Fonus** (www.fonus.se) erbjuder ett flertal rabatterade försäkrings-tjänster: Fonus TrygghetsFörsäkring, Fonus GravstensFörsäkring samt Fonus Försäkringsbevakning där vi hjälper dig finna "glömda" försäkringspengar. **Tellus Försäkringsrådgivning AB** Specialister på försäkringslösningar för personer bosatta utanför sitt hemland. Vid tecknande av försäkringspaket erbjuder vi 10% rabatt på premien för vår kombinerade sjuklöne- och livförsäkring. Kontakta oss gärna för bästa rådgivning. Tel: +46 31 779 0830, fax: +46 31 779 0680, e-post info@tellusforsakring.se webblplats www.tellusforsakring.se

HOTELL

Hôtel Royal Magda, 7, Rue Troyon, FR-750 17 Paris, tel: +33 (1) 47 64 10 19, fax: +33 (1) 47 64 02 12. Webblplats: www.royalmagda.com Kontaktperson: Carl-Gustaf Livijn. 20% rabatt **Hotel Suecia**, Marqués Casa Riera 4, E-28014 Madrid tel: +34 (9) 1 531 69 00, fax: +34 (9) 1 521 71 41 E-post: bookings@hotelsuecia.com, kontaktperson: Monica Garcia. 10% rabatt **Gasthof LINDE**, Bern CH-3066 Stettlen (Bern) tel: +41 (0) 31 931 85 86 fax: +41 (0) 31 931 55 03 E-post: info@linde-stettlen.ch Webblplats:www.linde-stettlen.ch Kontaktperson: Christoph Meierhofer. 10% rabatt **Hotel Esplanade**, Strandvägen 7 A, SE-114 56 Stockholm tel: +46 8 663 07 40, fax: +46 8 662 59 92. E-post: hotel@hotelesplanade.se Webblplats: www.hotelesplanade.se Kontaktperson: Maria Sand. 10% rabatt.

JURIDIK & RÅDGIVNING

Fonus Juridik –Nordens största familjejuridiska byrå erbjuder 300 SEK rabatt vid beställning av testamente. Övriga tjänster: Samboavtal, Generationsskiftesplanering, Äktenskapsförord, Bodelning, Bouppteckning, m.fl.

Tel +46 8 662 93 00. Gratis rådgivning via internet. Besök 48-timmarsjuristen på www.fonus.se **Advokatfirman Abersten HB**, Besöksadress: Strandvägen 47, SE-114 56 Stockholm. Kontaktperson: Fredric Renström, tel: +46 8 661 48 20, fax: +46 8 667 59 59. E-post: fredric.renstrom@abersten.com **UtlandsBosättning AB**, 10% på praktisk, juridisk och ekonomisk rådgivning. Kontakta Kerstin Gustafsson (se under Frågor & Svar i varje nummer av tidningen). **Prenumerationer mm Dagens Nyheter** 25% på nypprenumeration. Kontaktpersoner: Elsie Chruzander, Roger Berglund, tel: +46 8 738 26 40 **Svenska Dagbladet** 25% på nypprenumeration Kontaktperson: Camilla Jorderud, tel: +46 8 657 48 18, e-post: backoffice@svd.se **Veckans Affärer** 20% på helårsprenumeration. Kontakta Elisabeth Trotzig tel: +46 8 736 52 00 **Handelsflottans Kultur- och Fritidsråd**, HKF 5% rabatt på TV-service, videokassetter med svenska TV-program. Kontaktperson: Ann Nordström, tel: +46 8 615 88 00 e-post: hkf@seatime.se

SOMMARKURSER

Grennaskolan Riksinternat AB Kontaktperson: Carin Boman, Borgmästargården, SE-563 22 Gränna, tel: +46 390 561 50, fax:+46 390 561 51. E-post: kansli@grennaskolan.se Webblplats: www.grennaskolan.se 20 % rabatt (värde 2 000 SEK) på kursavgiften för svenskkurs.

TELEFONI TILL SVERIGE

Affinity Telecom AB, 20-70% rabatt på telefonsamtal till Sverige från över 200 länder. Som medlem kan du välja 5 länder med ytterligare 5% rabatt. Tel: +46 152 10060 (dygnet runt). E-post: info@ringsverige.com Webblplats: www.ringsverige.com

ÖVRIGT

Ceran – språkutbildning 16, Avenue du Château BE-4900 SPA, Belgien, tel: +32 (0) 87 77 41 64, fax: +32 (0) 87 77 36 29 Kontakta Ann Elisabeth Neve. 10% rabatt.

GUDRUN TORSTENDAHL

Många nyordningar på väg inom skolan

Ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg och en gymnasieexamen ska införas. Historia ska bli ett av fyra kärnämnen i skolan. Antagningsreglerna till högskolorna ska ändras. Det är några av de många reformer som regeringen planerar inom utbildningsområdet under de närmaste åren.

GYMNASIESKOLAN FÖRÄNDRAS

Den proposition (2004:140) som regeringen under våren lagt om förändring av gymnasieskolan *Kunskap och kvalitet elva steg för utveckling av gymnasieskolan* har förberetts den långa vägen. Idéer till propositionen har hämtats från gymnasiekommitténs betänkande *Åtta vägar till kunskap – en ny struktur för gymnasieskolan*, SOU 2002:120. Regeringen har stött och blött utredningens förslag mot de synpunkter som framförts i remisser och har nu kommit fram med en proposition som är starkt modifierad jämfört med utredningens förslag.

Eftersom regeringen i förväg kommit överens med sina stödpartier Miljöpartiet och Vänsterpartiet om de förslag som lagts fram så kan man utgå från propositionen antas av riksdagen.

Med förändringarna vill regeringen motverka några av de faktorer som kritiserats mest med den nuvarande gymnasieskolan: fragmentisering av utbildningen i korta kurser och möjlighet för eleverna att göra taktikval. Utredningen ville slopa det individuella programmet, men regeringen föreslår i stället att man ska stärka kvaliteten på detta program. I korthet går förändringarna av gymnasieskolan ut på följande:

Eleverna ska kunna söka utbildning i andra kommuner än den egna även om det önskade programmet finns i hemkommunen. Eleverna ska antas i mån av plats efter det att sökande från den kommun där utbildningen ges fått plats.

Ämnesbetyg ersätter kursbetyg. Vid varje avslutad kurs sätts ett ämnesbetyg som ersätter tidigare betyg i ämnet och ger en helhetsbedömning av hur långt eleven nått i ämnet.

Gymnasieexamen införs. För att få en gymnasieexamen ska eleven ha godkänt i minst 90 procent av de poäng som krävs för fullständig studiegång. Vidare krävs godkänt betyg på gymnasiearbetet som ska ersätta dagens projektarbete. Gymnasiearbetet ska anknyta till den studieväg eleven valt.

Större kurser ska ge bättre sammanhang och fördjupning. Utöver fyra kärnämnen ska grundprincipen vara att alla kurser ska omfatta minst 100 gym-

nasiepoäng. Historia omfattande 50 poäng blir nytt kärnämne. Totalt ska kärnämnen omfatta 800 poäng. Undervisningen i kärnämnen ska präglas av den utbildning som eleven går, så kallad infärgning, men mål och kursplaner ska även framöver vara gemensamma.

Lokala kurser måste kvalitetssäkras för att göra kurserna nationellt likvärdiga för eleverna. Detta innebär att enbart sådana lokala kurser vars innehåll prövats och fastställts av Skolverket får förekomma i gymnasieskolan.

Alla elever ska ges möjlighet till arbetsplatsförlagt lärande. På yrkesinriktade utbildningar ska minst 15 veckors utbildning vara förlagd till en arbetsplats. Fler elever bör ges möjlighet till utlandsförlagd praktik och utbildning. Lärlingsutbildning föreslås som ett alternativ inom gymnasieskolans nationella yrkesinriktade program.

Förändringarna ska genomföras inför höstterminen 2007. Förstärkningen av det individuella programmet genomförs från hösten 2006.

NYA REGLER FÖR ANTAGNING TILL HÖGSKOLA

När det gäller antagning till högskola så pågår förändringar inom två områden. Tillträdesutredningen har i vår presenterat sitt betänkande *Tre vägar till den öppna högskolan*, SOU 2004:29, vilket kommer att leda till nya antagningsregler. Om regeringen till fullo kommer att följa utredarens förslag är

► dock oklart, då propositionen ännu inte kommit när detta skrivs. Samtidigt förbereder Högskoleverket nya regler för meritvärdering av utländska betyg, ett arbete som också påverkas av de förändringar som kan bli följden av Tillträdesutredningens förslag.

Lars Lustig vid Umeå universitet var den som för ett år sedan fick regeringens uppdrag att se över och föreslå ändringar i reglerna för tillträde till grundläggande högskoleutbildning. Enligt direktiven skulle utgångspunkterna för arbetet vara att öka direktövergången från gymnasieskola till högskola, att uppmuntra elevers prestationer i gymnasieskolan, att minska konkurrenskompletteringen, det vill säga antalet personer som inom gymnasial vuxenutbildning läser om kurser där de sedan tidigare har lägst betyget Godkänd, och att bredda rekryteringen till högre utbildning.

BEHÖRIGHETSKRAVEN SKÄRPS

Utredaren föreslår att den grundläggande behörigheten kompletteras med krav på lägst betyget godkänd i kärnämnen svenska och engelska. För studenter med utländska betyg finns dessa krav redan tidigare.

Vidare föreslås att särskild behörighet delas in i 14 områdesbehörigheter. Varje områdesbehörighet ska bestå av två delar: behörighetsämnen och meritämnen. Behörighetsämnena utgör de obligatoriska förkunskapskraven, medan meritämnena är ämnen som inte krävs men som ger extra meritpoäng. Syftet med att kombinera behörighetsämnen och meritämnen är enligt utredaren att ge eleverna i gymnasieskolan tydliga incitament att läsa språk, matematik eller någon annan relevant fördjupning eller breddning. Kraven för de olika områdesbehörigheterna ska fastställas av Högskoleverket.

URVAL SKA SKE VIA BETYG, PROV ELLER LOKAL ANTAGNING

Utredaren föreslår att det i framtiden ska finnas tre vägar för antagning till högskolan: betyg, prov och av högskolan beslutat urval. Normalt sett ska minst 30 procent av utbildningsplat-

terna på en viss utbildning fördelas på grundval av betyg, minst 30 procent på grundval av prov och minst 10 procent på grundval av det lokala urvalet.

Från hösten 2004 finns inom betygsurvalet två grupper, nämligen BG (alla med betyg från gymnasieskola) och BF (med betyg från folkhögskola). BG-gruppen har uppstått genom de senaste årens "fusioner", först av BU (utländska betyg) med BL (betyg från gamla linjegymnasiet) och från hösten 2004 av BL med BP (betyg från programgymnasiet). Utredningen föreslår nu att även urvalsgrupperna BF och BG slås samman.

Högskoleprovet bör enligt utredningen moderniseras och utvecklas. Dessutom föreslås att alla elever får möjlighet att under gymnasieskolans sista termin göra ett gratis högskoleprov.

Ett antal områdesprov bör också tas fram (en prototyp för ett prov inom det tekniska området har redan utarbetats av Högskoleverket). Proven ska även kunna användas för att bedöma behörighet.

Universitet och högskolor föreslås få särskilda rekryteringsuppdrag av statsmakterna med möjlighet till en utbildningsanpassad antagning, där högskolorna själva fattar beslut om urvalsgrunder. Här ska högskolorna ta hänsyn till och värdera annan kunskap än den som dokumenteras i gymnasiebetyg.

Arbetslivserfarenhet ska även i fortsättningen kunna värderas vid antagningen till högskolan, men då enbart i samband med den lokala antagning som högskolan själv får göra. Utredningen föreslår att den schablonmässiga poängberäkning som används i dag ersätts av en bedömning av arbetslivserfarenhetens faktiska relevans och kvalitet.

BETYGEN MERITVÄRDERAS I TVÅ STEG

Meritvärderingen av betyg föreslås ske på nytt sätt. Först räknas alla kurser som ingår i slutbetyget och därefter de så kallade meritämnena.

Utredningen föreslår att jämförelsetalen ska anges med en decimal i stället för två. En övre gräns på 18,5 sätts för

jämförelsetalet på slutbetyget, vilket innebär att den som har högre poäng ändå inte får tillgodoräkna sig mer än 18,5. Till detta kommer poäng för så kallade meritkurser, kurser som inte krävs för behörighet, men som ändå anses relevanta för högskolestudier, ett poäng per kurs och maximalt 3,0.

Möjligheten att utbyteskomplettera försvinner utom för icke godkända betyg som ska kunna läsas upp men då bara tillgodoräknas som betyget Godkänd oavsett om det faktiska betyget blivit högre.

Det ska inte heller vid urval vara möjligt att konkurrera med reducerat program. Ämnet idrott och hälsa ska inte längre räknas bort vid meritvärderingen. Bara nationella – inte lokala – kurser ska ingå i meritvärdet. Förutsättningarna för detta förslag har möjligen ändrats med gymnasiepropositionen, som föreslår att alla lokala kursplaner ska kvalitetssäkras av Skolverket för att garantera nationell likvärdighet.

De nya antagningsreglerna föreslås införas år 2007.

URVAL VID LIKVÄRDIGA MERITER

Med dagens meritvärderingssystem händer allt oftare att en sökande inte blir antagen utan bortlottad trots att hon eller han har högsta möjliga jämförelsetal på sitt betyg: 20,0. Inför höstterminen 2003 blev 262 personer med 20,0 bortlottade och antalet ökar för varje ny antagningsomgång. I huvudsak är problemet än så länge koncentrerat till läkar- och veterinärutbildningarna.

Vid likvärdiga meriter ska urval enligt utredningen kunna göras med hänsyn till kön på samma sätt som hittills i syfte att förbättra rekrytering från det underrepresenterade könet. Därutöver föreslår utredningen att två nya kriterier införs innan lottning av platser får användas. Dels ska hänsyn tas till sökandes prioriteringsordning, dels ska prov kunna användas vid i övrigt likvärdiga meriter. Dessa regler föreslås införas redan 2005 för att komma bort från dagens situation där personer med högsta betygs-poängen blir bortlottade. ■

Välkommen till årsmötet 2004

och SVIV:s konferens:

Att vara svensk i världen

Årsmötet är i år förlagt till Hotel Skansen, Båstad (närmare adressuppgifter nedan). Årsmötet äger rum tisdag 10 augusti 2004 kl 18.00 och föregås av en konferens under rubriken *Att vara svensk i världen*. Dagen börjar med incheckning kl 10.30 på Hotel Skansen, Båstad. Årsmöteslunch med promovring av Årets Svensk i Världen, kommissionär Margot Wallström, samt utdelning av årets stipendier blir ett stimulerande inslag i detta evenemang. *Ombudsmötet* är förlagt till måndagen den 9 augusti kl 16.00.

Ytterligare information hittar du på vår hemsida www.sviv.se

Eftersom vi väntar stor uppslutning ber vi dig snarast anmäla dig till evenemanget på bifogad blankett.

Senast 16 juli måste vi ha din anmälan! Behöver du hotellrum kan du kontakta Hotell Skansen, tel + 46 (0)431 55 81 00. E-post info@hotelskansen.se Hemsida: www.hotelskansen.se

Tänk på att hotellen ofta är fullbokade i augusti.

Anmälan

OMBUDSMÖTE 9/8 kl 16.00

JA, jag anmäler mig _____ TEXTA NAMN
OBS! Ombuden är bjudna på lunchen 10 augusti.

KONFERENS 10/8 kl 11.00 – 17.00

JA, jag anmäler mig _____ TEXTA NAMN

och _____ TEXTA NAMN

Konferensen inkluderar årsmöteslunch.
OBS! Begränsat antal platser. Konferensprogram se sid 6.

ÅRSMÖTESLUNCH 10/8 kl 12.30

JA, jag anmäler mig _____ TEXTA NAMN

och _____ TEXTA NAMN

ÅRSMÖTE 10/8 kl 18.00

JA, jag anmäler mig _____ TEXTA NAMN

och _____ TEXTA NAMN

Pris för konferens och lunch:

SEK 400/kuvert, icke medlemmar SEK 500.

Ombud deltar utan kostnad.

Inbetalas senast 16 juli till postgiro 504-1, bankgiro 732-0542 eller check (ej EURO-check). Den här gången kan vi av administrativa skäl tyvärr inte acceptera kreditkort. OBS! Anmälan är bindande!

Du kan också "köpa" ett eget bord för dig och dina vänner/arbetskontakter. Priset för ett bord om sex personer är SEK 2 500

Senast 16 juli vill vi alltså ha era anmälningar under adress:

Svenskar i Världen, Box 5501, SE-114 85, Stockholm

Tel: +46 8 783 81 81. Fax: + 46 8 660 52 64

E-post: svenskar.i.varlden@sviv.se

Program

TISDAG 10 AUGUSTI 2004

18.00 Årsmöte på Hotel Skansen, Båstad

Föredragningslista

1. Mötet öppnas
2. Val av ordförande för mötet
3. Val av sekreterare för mötet samt upprättande av röstlängd
4. Frågan huruvida mötet är behörigen kungjort
5. Val av två personer att jämte ordföranden justera protokollet
6. Framläggande av styrelsens verksamhetsberättelse
7. Framläggande av revisionsberättelse
8. Fastställande av balansräkning
9. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
10. Utse ordförande för föreningen för en period av tre år
11. Val av styrelseledamöter
12. Val av revisorer
13. Tillsättande av valberedning
14. Fastställande av årsavgifter
Styrelsen föreslår att avgifterna, som höjdes 2002, förblir oförändrade. Detta innebär SEK 500 för Enskild medlem, SEK 600 för Familjemedlem och SEK 250 för Ungdomsmedlem/student
15. Behandling av frågor väckta av medlem
Medlem som önskar visst förslag behandlat på ordinarie årsmöte ska skriftligen anmäla detta till styrelsen minst två månader före årsmötet
16. Övriga frågor
17. Mötet avslutas

Föreningens årsberättelse 2003 finns tillgänglig på vår hemsida

www.sviv.se och kan beställas från föreningens kansli.

POSTTIDNING B

Vid definitiv avflyttning och eftersändning har upphört att gälla var god returnera tidningen: Föreningen Svenskar i Världen Box 5501, SE-114 85 Stockholm Sweden

Magnus Karle - Kapitalförvaltare i Luxemburg

Private Banking handlar om att ge Dig tid

SEB Private Bank är till för Dig som värdesätter professionell förvaltning, förutsätter kvalitet och uppskattar personlig service. Vi erbjuder Dig vår tid, kunskap och engagemang. Nu och i framtiden.

Du som har en förmögenhet att förvalta måste fatta många beslut kring Din ekonomi som kommer att påverka Din familj i många år framöver. Vi erbjuder Dig:

- Personliga lösningar
- Finansiell helhetssyn
- Professionell förvaltning

Det innebär att Du hos oss får en personlig förvaltare med ett begränsat antal kunder som utgår från Dina behov och övergripande mål och som hittar de bästa lösningarna för Dig.

Du får experthjälp inom de flesta områden som rör Din ekonomi, från vardagsnära banktjänster till försäkringar, juridik och skatterådgivning. Vår placeringsrådgivning och kapitalförvaltning bygger på gedigen kunskap om Dig och de marknader vi investerar i. Du väljer själv hur aktiv Du vill vara.

Kontakta oss i Luxemburg eller i Geneve för att veta mer eller besök oss på www.sebprivatebank.com.

Välkommen!

Luxemburg · Genève · London · Marbella · Nice · Oslo · Singapore · Zürich

SEB Private Bank, P.O. Box 487, L-2014 Luxemburg, Tel. +352 26 23 1, Fax +352 26 23 20 01, E-post: marketing@sebprivatebank.com, Internet: www.sebprivatebank.com

SEB Private Bank, 8 Rue Rodolphe-Toepffer, CH-1206 Genève, Tel. +41 22 704 0100 Fax +41 22 704 0101 E-post: sebprivatebank@ch.seb.net, Internet: www.sebprivatebank.com

SEB
PRIVATE BANK